

ÖZGÜN ARAŞTIRMA / ORIGINAL ARTICLE

Copyright@Author(s) - Available online at dergipark.org.tr/en/pub/igusbd.
Content of this journal is Licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 (CC BY-NC-ND) International License.

Alman Kamu Televizyonu ZDF'nin Haberlerinde Sosyal Demokrasiyi Okumak: Neoliberalizmin Sürdürülebilirliği Açısından Politik Öneriler

Reading Social Democracy in the News of German Public Television ZDF: Policy Recommendations for the Continuity of Neoliberalism

¹Ahmet SUNAL

²Nimet ÖNÜR

Bu makale, "Alman Kamu Televizyon Haberlerinde Sosyal Demokrasiyi Yeniden Okumak ve Anlamak: Neoliberalizmin Sürdürülebilirliği Açısından Yeni Politikalar ve Getirilen Çözümler" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir. Tez Yazarı: Ahmet SUNAL, Tez Danışmanı: Prof. Dr. Nimet ÖNÜR, Üniversite: Ege Üniversitesi, Enstitü: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kabul Yılı: 2024

¹Sorumlu Yazar, Öğr. Gör. Dr., Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Rektörlük, Kütahya, Türkiye.

✉ ahmetsunal@ksbu.edu.tr

²Prof. Dr., Ege Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo-Televizyon ve Sinema, İzmir, Türkiye.

✉ nimet.onur@ege.edu.tr

Geliş/Received: 20.01.2025

Kabul/Accepted: 20.04.2026

Öz

Amaç: Gelir dağılımı adaletsizliği, radikalizmin artması, bölgesel savaşlardan kaynaklanan göç dalgaları, iklim krizinin yaşam kalitesini düşürmesi gibi sorunlar, neoliberal sistemin reform ihtiyacını ortaya koymaktadır. Bu nedenle sistemin iyileştirilmesi için sosyal demokratik politikaların entegrasyonuna gerek olduğu düşünülmektedir. Almanya, tarihsel olarak sosyal demokrasinin çıkış kaynağı ve Avrupa Birliği'nin lokomotifi olarak öne çıktığından, Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nin (SPD) başkanlığını yürüttüğü koalisyon hükümetinin politikaları, televizyon haberleri üzerinden incelendiğinde, neoliberalizmin sürdürülebilirliği açısından önemli bir inceleme alanı sunmaktadır. Bu bağlamda, nitel içerik analizi yöntemiyle yürütülen bu araştırma, "Neoliberalizmin sürdürülebilirliği açısından belirginleşen kriz noktalarına hangi sosyal demokrat değerler veya politikalar entegre edilebilir?" sorusuna yanıt aramıştır.

Yöntem: Bu amaçla, hükümetin resmen göreve başladığı 8 Aralık 2021 tarihinden 31 Aralık 2022 tarihine kadar Alman kamu hizmeti yayıncılığı yapan ZDF kanalının "Heute" isimli akşam haber bültenindeki haberler incelenmiştir.

Bulgular: Toplam 386 haber programının analiz edildiği çalışmada, tümdengelim yöntemiyle oluşturulan üç farklı tema ve bunlarla bağlantılı yedi alt tema kapsamında veriler kodlanarak bulgulara ulaşılmıştır.

Sonuç: Araştırma, neoliberalizmin sürdürülebilirliği açısından kutuplaşma ve radikalizme karşı toplumsal aidiyeti güçlendirme, demokratik yapıyı tehdit eden unsurlarla mücadele, iklim korumasında yeşil enerjiye geçişi hızlandırma ve dünya barışına yönelik politikalarda çok boyutlu diplomasiye öncelik verme gibi bulguları ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Demokrasi, Neoliberalizm, Televizyon Haberleri, Almanya, ZDF

Abstract

Aim: Problems such as income inequality, the rise of radicalism, migration waves caused by regional wars, and the climate crisis reducing the quality of life reveal the need for reform of the neoliberal system. For this reason, it is considered necessary to integrate social democratic policies in order to improve the system. Since Germany has historically stood out as the origin of social democracy and the locomotive of the European Union, the policies of the coalition government headed by the Social Democratic Party of Germany (SPD), when analysed through television news, offer an important area of investigation in terms of the sustainability of neoliberalism.

Method: In this context, this research, which was conducted with the qualitative content analysis method, sought an answer to the question 'Which social democratic values or policies can be integrated into the crisis points that have become evident for the continuation of neoliberalism?'. For this purpose, the news in the evening news bulletin 'Heute' of the German public service broadcasting channel ZDF from 8 December 2021, when the government officially took office, until 31 December 2022 were analysed.

Findings: In the research in which a total of 386 news programmes were analysed, the findings were reached by coding the data within the scope of three different themes and seven sub-themes related to them, which were created by deductive method.

Conclusion: The research revealed findings such as strengthening social cohesion against polarisation and radicalism in terms of the continuity of neoliberalism, combating elements that threaten the democratic structure, accelerating the transition to green energy in climate protection and prioritising multidimensional diplomacy in policies towards world peace.

Keywords

Social Democracy, Neoliberalism, Television News, Germany, ZDF

Giriş

İçinde bulunduğumuz çağda, ekonomik sorunlar, göç hareketleri, iklim krizi, pandemi, kültürel gerilimler, radikal akımlar ve savaşlar gibi çok boyutlu krizler, küresel neoliberal siyasi yapının değişim ya da reforma ihtiyaç duyduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, neoliberalizmi eleştiren ve alternatif çözüm arayışında bulunan çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Smith (2008) neoliberalizmi hala baskın ancak ölü olarak tanımlamaktadır. Luna (2015, s. 35) neoliberalizmin ekonomik ve sosyal açıdan yetersiz kaldığını ancak bu sisteme önerilecek alternatiflerin de ekonomik işleyişte daha etkili olması gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca neoliberalizme üç alternatif göstererek, bunları Keynesyen ekonomi modeline dönüş, reel sosyalizme dönüş ve 21. yüzyıl sosyalizm modelleri olarak sıralamaktadır. Brand (2011) "Post Neoliberalismus?" adlı çalışmasında, neoliberal sistemin içinde bulunduğu çoklu krizleri ele alarak bunlara yönelik stratejileri tartışmaktadır. Taylan ve Çiçek (2023), neoliberal politikaların eleştirisini sunarak sistemin zayıflattığı ulus devletin gerekliliğini ortaya koymaya çalışmışlardır. Berker ve Yıldırım (2023) bir sinema filmi üzerinden neoliberalizm yerine alternatif bir sistemin mümkün olup olmadığını incelemiştir. "Alman Kamu Televizyonu ZDF'nin Haberlerinde Sosyal Demokrasiyi Okumak: Neoliberalizmin Sürdürülebilirliği Açısından Politik Öneriler" başlıklı bu çalışmanın diğerlerinden ayırıcı farkı, Almanya'daki merkez sol koalisyon hükümetinin haber bültenlerinde yansıyan politikalarına odaklanarak neoliberalizme çözüm önerileri sunmayı amaçlamasıdır.

Daha çok ulus ötesi şirketlerin kar maksimizasyonu doğrultusunda işleyen neoliberal sistemde, krizlere karşı çözüm üretme konusunda sorunlar yaşanmaktadır. 1980'lerden itibaren küresel alanda yaygınlaşmaya başlayan neoliberal politikalarından dolayı devletlerin öncelikleri özel sermayenin koşullarını iyileştirmek olmuş, kamu harcamalarındaki kısıtlamalar nedeniyle de sosyal devlet anlayışında gerileme yaşanmıştır. Küresel neoliberal paradigmanın merkeze aldığı maddi kazanç olgusu, birçok krizin önünü açarak sistemin kırılma noktalarını belirginleştirmiştir. Örneğin, ekonomik alanda yaşanan krizler, farklı ülkeler/toplumlar veya bireyler arasında eşitsizlikleri artırarak toplumsal huzursuzluklara neden olmaktadır. Bunun dışında devletler, sermaye akışı ve pazar ilişkileri nedeniyle ulus ötesi şirketlerin taleplerini yerine getirirken doğa sömürüne açılmış, çevre hassasiyetine yeterince dikkat edilmediğinden iklim krizinin de eklenmesiyle sorunlar kendisini fazlasıyla hissettirmeye başlamıştır. Chomsky (2020, s. 76-78) bu konuda, kapitalizmin dizginlenmediği için ulus ötesi şirketlerin tamamen kâr maksimizasyonu doğrultusunda hareket ettiklerini, örneğin devasa enerji holdinglerinin küresel ısınmayı umursamadan fosil yakıt geliştirmelerine kaynaklar aktararak sürdürülebilir enerjiye kaynak ayırma konusunda pasif kaldıklarını belirtmektedir. Ayrıca bölgesel savaşlardan kaynaklanan göç dalgaları, kültürlerarası çatışmaları etkilemekle birlikte radikalizmi de artırmıştır.

Sosyal demokratik (veya demokratik sol) politikalar ise neoliberal sistemin yaşadığı sorunlara çözüm getirme potansiyelini taşımaktadır. Bu ideolojik akım, esnekliğinden dolayı kapitalist paradigma içerisinde yer edinmiş,

sermayenin kontrolsüz güç anlayışına ve hareketliliğine yönelik politikalar dışında, barışçıl ve sürdürülebilir bir anlayışı da barındırmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrası Keynesyen ekonomi politikalarıyla en verimli noktasına ulaşan sosyal demokrasi, sosyal devlet anlayışıyla toplumun refah seviyesinde iyileştirmeler sağlamış ancak küresel alanda gerçekleşen birtakım değişimlerden dolayı 1980'lerden itibaren neoliberal politikalara geçilmiştir. Neoliberal politikalar karşısında sosyal demokrasi, buna göre dönüşümünü gerçekleştirerek güncelliğini korumaya çalışmıştır. Bu çalışmada, küresel neoliberal sistemin yaşadığı sorunlara karşı sosyal demokratik çözüm önerileri sunulması planlanmaktadır. Bunun için tarihsel açıdan sosyal demokrasinin çıkış noktası olarak değerlendirilen veya siyasi örgütlenmenin başladığı Almanya'daki merkez sol ağırlıklı koalisyon hükümetinin politikaları, Alman kamu hizmeti yayıncılığı yapan ZDF'nin "Heute" haber programı üzerinden nitel içerik analizi yöntemiyle analiz edilerek elde edilecek bulgular doğrultusunda sistemin iyileştirilmesine yönelik çözümler geliştirilecektir.

Sosyal Demokrasinin Tarihsel Gelişimi ve SPD

Marksist veya sosyalist solun devrimci yönünden ayrılan sosyal demokrasinin çıkış yeri olarak Almanya gösterilmektedir. Bu bağlamda SPD ise Bila'nın (2020, s. 24&35) belirttiği gibi, Avrupa solunun öncüsü olarak tanımlanmakta ve rol model olarak alınmaktadır. Tarihsel açıdan SPD hem Marksizm'den etkilenmiş hem de bundan kendini soyutlamaya çalışmıştır. Marksist sosyalizmle demokratik sol arasındaki ayrımı genel olarak tanımlamak gerekirse, Cem'e (1998, s. 21&35) göre iktidarı elde etme metodunda devrim yolunu tercih edenler Marksist solu, demokrasi ve parlamenter çizgiyi seçenler ise sosyal demokratik akımda yer almıştır. 19. yüzyılın başlarında sanayileşmeye başlayan Almanya'da bu ayrımın başlangıcı ise 1848 devrimlerine dayanmaktadır. Bu yıllarda yayımlanan Komünist Manifesto'nun yazarlarından Marks'ın, devrimden önce ve sonrasında Almanya'daki işçi örgütlenmelerinde hâkimiyet kurma çabası zayıf kalmış, Genel Alman İşçi Kardeşliği ise işçi haklarının savunucusu olarak ön plana çıkmıştır. Demokratik-parlamenter devlet anlayışını savunan bu örgüt, işçilerin toplumsal ve politik eşitliklerinin önemi üzerinde durmuştur (Grebing, 1987). Böylece Almanya'da şiddete dayanan devrimden ziyade demokratik yollarla hak arama tercihinin daha öncelikli olduğu anlayışın, Marksizm'in ortaya çıktığı yıllara dayandığı ifade edilebilir.

Alman sosyal demokrat partileşmenin başlangıcı ise 1863 yılında kurulan ve Ferdinand Lassalle'nin başkanlığını yürüttüğü Genel Alman İşçi Derneği'ne dayandırılmaktadır. Lassalle yine aynı şekilde Marksist perspektife mesafe koyarak devrim yerine reformu ve enternasyonalizm yerine ulusalcılığı tercih etmiştir. Ayrıca devleti hâkim sınıfın veya burjuvanın baskı aracı olarak değerlendirmek yerine işçilerin durumlarını düzeltebilecek fonksiyona sahip olduğunu düşünmüştür (Dahm, Grebing, Krell, Reschke, & Woyke, 2013, s. 32). Özetlemek gerekirse, Lassalle için devrimci metot yerine barışçıl uygulamalar geçerliydi (Krell & Mörschel, 2015, s. 103) fakat sosyal demokratların Marksist yaklaşıma daha yakın olan bir diğer oluşumu, August Bebel ve Wilhelm Liebknecht'in önderliğindeki Sosyal Demokrat İşçi Partisi, Marksist ideolojiyle uyumlu bir biçimde hareket etmiştir (Bartel, 1970, s. 5). Bir süre sonra, dönemin şartlarından dolayı bu iki parti birleşmiştir (Faulenbach, 2012). O dönem genel olarak değerlendirilirse, sosyal demokratlar Marksizm'den önemli konularda farklılık gösterebilir de yine de 19. yüzyılda SPD'nin parti programlarında bilimsel sosyalist teori ve terminolojiden faydalanılmış fakat barışçıl, demokratik ve parlamenter metotlar uygulanmıştır. Rovin (1980, s. 6-7) bu konuda, Alman işçi tarihinde devrimci teori ile reformcu uygulama arasında bir gerilim yaşandığını aktarmıştır.

19.yüzyıldan 20. yüzyıla geçerken kapitalizmin bir türlü yıkılamaması, devrimci sosyalizmin Almanya'daki etkisini azaltmış, Sarıtaş'ın (2004, s. 227) da ifade ettiği gibi, Eduard Bernstein ve Karl Kautsky gibi düşünürler de Marksist sosyalizmden ayrılan veya reform gerektiren unsurlara değinmişlerdir. Kışlalı'ya (2018, s. 123-132) göre, revizyonizmin öncülerinden Bernstein, Marks'ın düşünce biçimindeki kapitalizmin çokmediğini, aksine sermayenin toplumda yayılarak her kesiminin bundan faydalandığını ve böylece toplumun buna göre yeniden şekil alarak sınıfsal ayrımın zorlaştığını belirtmiştir. Bernstein ayrıca uzun vadeli devrim düşüncesi yerine günlük iyileştirmelere odaklanan evrim anlayışını, yani demokratik ve barışçıl yöntemleri tercih etmiştir. Alman düşünür Eduard Bernstein'in düşünceleri SPD parti programlarına etki etmiş (Lemke & Hermeier, 2006, s. 51); bunun dışında Avrupa'daki sosyal demokratik akımın yol göstericisi olmuştur (Fejtö, 1989, s. 47). Kautsky ise Marksist sosyalizmi demokratik perspektifle değerlendirerek bunu şiddet dışı yorumlamıştır. Ona göre, örneğin devrim anlayışı, demokratik yollarla siyasi güce ulaşım sosyal reformlarla kapitalist toplumu dönüştürmekti (Dahm, Grebing, Krell, Reschke, & Woyke, 2013, s. 45). Karl Kautsky'nin, Lenin'in sol anlayışı karşısında barışçıl ve demokratik tutumu ise sosyal demokrasinin bu özelliklerini güçlendirerek Leninizm'e sınır koymasının dönemeç noktasını oluşturmuştur (Cem, 1998, s. 94-111). Bu iki düşünürün tutumlarının Alman sosyal demokrasi tarihinde veya SPD'nin politik rotasında özellikli bir konumda olduğu şeklinde ifade edilebilir.

1918 yılında kurulan Weimar Cumhuriyeti'nde ise ilk kez iktidar deneyimi yaşayan sosyal demokratlar, komünistlere karşı sert bir tutum izleyerek onları pasifize etmeye yönelik girişimlerde bulunmuşlardır (Sontheimer, 2014, s. 28-33). Bu durum ise sosyal demokratlar ile komünistler arasında çatışmaya yol açarak ülkedeki istikrarsızlığa neden

olan sebeplerden birisi olarak gösterilebilmektedir. Böylece Hitler rejiminin 1933 yılında iktidara gelerek sol kesimin tamamını etkisizleştirmesi kolaylaşmıştır. Postert (2022, s. 98), sol gruplara tolerans tanımayan Hitler'in, Marksizm'in kökünü kazımaya yönelik görevi devraldığını ve bunu uygulamaya koyduğunu aktarmaktadır. Dahmi Krell, Reschke ve Woyke'ye (2013) göre de sosyal demokratlara uygulanan ağır yıldırma girişimlerine rağmen bu ideoloji, varlığını bir şekilde sürdürmeye devam etmiştir.

Hitler dönemi sonrasında Batı Almanya'da parlamenter sistem tekrar inşa edilmiş, sosyal demokratlar da siyaset sahnesine geri dönmüşlerdir. Ancak Rovan'ın (1980, s. 206-222) belirttiği üzere Almanya Hristiyan Demokrat Birliği'nin (CDU) kurduğu merkez sağ hükümeti döneminde gerçekleşen ekonomik yükseliş veya "ekonomik mucize", muhalefette bulunan SPD'nin politikalarında düzeltme yapmasına neden olmuştur. SPD'den beklenti, radikal bir dönüşümden ziyade mevcut sistemin iyileştirilmesine yöneliktir. Bu bağlamda, merkez kapitalist politikalarla uyumlu bir süreç başlamış ve Faulenbach'ın (2012) aktardığı gibi, daha geniş bir seçmen tabanına ulaşılarak 1966 yılında CDU ile koalisyon ortaklığı kurulmuştur. Cem'e (1998, s. 217) göre de SPD böylelikle kendini iktidar düzeyinde kanıtlamaya başlamıştı. 1969 yılında ise sosyal demokratlar, liberal Hür Demokrat Parti'yle (FDP) koalisyon ortaklığı kurarak ilk sosyal demokrat şansölye Willy Brandt ile başbakanlığı yürütmüştür. "Daha fazla demokrasiye cesaret etmek" anlayışıyla dönemin ihtiyaçlarına göre yenilikçi politikalar uygulanmış ve Brandt'tan sonra sosyal demokrat Helmut Schmidt'in de başbakanlık yaptığı koalisyon birlikteliği 1982 yılına kadar sürmüştür. Küresel neoliberal dalgayla beraber FDP, SPD ile koalisyon anlaşmasını sonlandırarak CDU ile koalisyon ortaklığına yanaşmıştır (Dahm, Grebing, Krell, Reschke, & Woyke, 2013, s. 102-113).

Yaklaşık 16 yıllık bir muhalefet dönemi geçiren SPD, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) çöküş sürecinin de etkisiyle hızla yaygınlaşan küresel neoliberal sistemin özelliklerine uyum sağlamaya çalışmıştır. Yeni sistemde devletin ekonomi üzerindeki etkisi azalmış, özel sermayenin önü açılmıştır. Giddens (2000, s. 55), kapitalizmin artık alternatifsiz bir sistem olduğunu belirterek geleneksel sosyal demokratların kapitalizmin evrim geçirerek sosyalizme dönüşmesi düşüncesinin artık değer kaybettiğini aktarmıştır. Buna göre artık sadece bu sistem üzerine yoğunlaşıp düzeltmeler getirilebilirdi. Dietzel'in (1999, s. 36-44) çalışmasında aktardığı üzere, SPD de yeni sisteme göre şekil alıp 1998 yılında Gerhard Schröder başbakanlığında tekrar iktidara gelebilmiştir. SPD'nin yeni anlayışı olan "Yeni Merkez"¹, somut koşullara göre şekil alan, pragmatik ve gerçekle uyum arayan özelliklere sahipti (Kahraman, 2002, s. 149). Dolayısıyla, SPD'nin neoliberal düzeni benimseyerek onun iyileştirilmesine yönelik adımlar attığı söylenebilir. Bu dönemde, SPD'nin yeni düzene uyum sağlayan politikaları, merkez sağdaki CDU ile koalisyon kurmasına olanak sağlamıştır.

2009-2017 yılları arasında SPD'nin genel başkanlığını yürüten Sigmar Gabriel (2011), ekonomik büyümenin sosyal adalet ve çevresel duyarlılık ile dengelenmesi gerektiğine dikkat çekmiştir. Bu tutum, sosyal demokratların mevcut sisteme yönelik hassasiyetlerini yansıtırken, piyasa dinamikleriyle denge kurma çabalarını da göstermektedir. Neoliberal sistemin ihmal ettiği sosyal adalet ve çevre bilinci gibi değerlere duyulan ihtiyaç, günümüz dünyasında belirgindir. 2021 Almanya seçimlerinde SPD'nin birinci parti olması, bu değerlerin toplumdaki önceliğini ortaya koymaktadır. Schläger, Güttler ve Engels'in (2021) çalışmalarında, Almanya'daki bireylerin önceliklerinin bu değerler olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda, 8 Aralık 2021 tarihinde Almanya'da SPD, Yeşiller ve FDP arasında üçlü koalisyon kurulmuştur.

Genel bir değerlendirmeyle SPD'nin, dönemin ihtiyaçlarına göre temel ilkelerini koruyarak şekil aldığı söylenebilir. Kendi şartlarını oluşturan her dönem karşısında SPD'nin, buna uygun politikalarla cevap vermeye çalıştığı görülmektedir. Kitle iletişim araçları arasında radyodan sonra ortaya çıkan televizyon ise bu politikaları, kanallar aracılığıyla kamuoyuyla paylaşmaktadır. Ancak televizyon haberlerinde sunulan politik gelişmeler, her kanalın ideolojisi ve yayın politikalarına göre biçimlenmektedir.

Televizyon Haberlerinde Politika Temsili

Baudrillard'ın (2011, s. 83) aktardığı gibi, "Her şeyin televizyon ve haber düzeyinde olup bittiği bir dünya düzeninde yaşıyoruz." En önemli temsil aracı olan medya (Laughey, 2010, s. 83) sayesinde insanlar gerçekleşen olaylar hakkında bilgi sahibi olmakta (Luhmann, 2017, s. 9) ve bunlarla oluşturulan veya inşa edilen temsiller doğrultusunda dünyayı anlamlandırılmaktadır. Baudrillard (2011, s. 120), bu konuda anlam ve iletişimin hipergeçekleştiğini ve gerçeğe son veren şeyin gerçekten daha gerçek gibi görünen bir şey olduğunu belirtmektedir. Böylece gerçek dünyanın anlamını yitirdiği ve medya araçları tarafından sunulan gerçekliğin anlam kazandığı şeklinde yorumlanabilir. Bu gerçekliğin oluşumunda ise farklı faktörler söz konusudur. Bunlar, ideolojik olduğu kadar toplumsal veya politik alanda güç mücadelesi, ticari kaygılar ve benzeri faktörler olabilmektedir. Herman ve Chomsky (2017, s. 15) için medya araçları,

¹Giddens (2000), geleneksel sosyal demokrasinin yenilenmesini gerektiğini belirterek üçüncü bir yola ihtiyaç duyulduğunu aktarmıştır. Schröder başkanlığındaki SPD ise "Yeni Merkez" anlayışıyla bu düşünceye uyumlu bir yol tercih etmiştir.

kendisini denetleyen ve finanse eden oluşumların çıkarları doğrultusunda yayınlarını şekillendirmektedirler. Böylece haberlerin de kurgu veya seçim ürünü olduğu anlamı çıkmaktadır (Baudrillard, 2016, s. 111).

Televizyon haberlerinde oluşturulan temsil, kanalın ideolojik bağlantısı veya duruşuyla şekillenmektedir. Burada kanalın tecimsel mi yoksa kamusal yayın yaptığı da önem taşımaktadır. Ticari kanallar maddi kazancı öncelerken, kamusal yayınlar toplumsal sorumluluğa odaklanmaktadır. Bu doğrultuda politik temsiller de oluşmaktadır. Hall'in (2017, s. 7-98) anlatımına göre temsil, dünyayı anlamlandırabileceğimiz kavramlara anlam üretimidir. Buradan hareketle medya, politikacıları ve politikaları sunduğu temsillerle anlamlandırmaktadır. Kitlelere aktarılan mesajlar, hükümetlerin devamlılığı açısından önem taşıdığından, medya ile siyaset arasındaki ilişki kritik bir öneme sahiptir. Parsa (1993), bu konuda her toplumda egemen güç ve medya aracı arasında bir ilişki bulunduğunu belirtmektedir. Televizyon aracı, kamuoyu oluşturduğundan dolayı ciddi bir güç olmakla birlikte, toplumsal kontrol sağlamaktadır. Bu yüzden iktidarlar da medya araçlarını kontrol etmek istemektedir. Böylece kamusal yayınların iktidar görüşleriyle uyumlu çalışabilecekleri anlamı çıkarılabilmektedir. Fakat Almanya gibi demokratik yapılara önem veren devletlerde, iktidarların yetki alanları sınırlı kalmaktadır. Böylelikle kamu hizmeti yayıncılığı yapan televizyon kanalları daha bağımsız olabilmekte ve olayları toplum yararına daha objektif yansıtabilmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, haberler, dünyayı olduğu gibi yansıtmak yerine inşa edilen gerçeklerden oluşmaktadır (Dursun, 2004, s. 40). Televizyon haberlerini oluşturma ve yayınlama sürecinde etkili olan unsurlar bulunmaktadır. Kamu hizmeti yayını yapan kanallar, benimsedikleri yayın politikaları doğrultusunda içeriklerini şekillendirmektedir. Neticede televizyon kanallarının içerikleri, toplumun biçimsel özelliğini şekillendirme gücüne sahiptir. Örneğin Gerbner'in Ekme Kuramı örnek alındığında, televizyon izleyenlerin gerçeklik algısının etkilendiği anlaşılmaktadır (Çığ, 2011). İdeolojik merkezi daha çok toplumsal çıkarlar olarak belirleyen bu kanalları, Çaplı (2001, s. 32), şu şekilde tanımlamaktadır; "Ortak değerler ve ilkeler etrafında şekillenen ve geniş kabul gören." Bu tanım, Almanya'daki ZDF gibi kamu hizmeti kanallarının yayın politikalarında da kendini gösterir.

Alman Kamu Hizmeti Televizyonu ZDF ve Yayın Anlayışı

Jarren (1998, s. 76), Almanya'da kamu hizmeti yayıncılığının İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra başladığı bilgisini paylaşmaktadır. 1950 yılında, altı farklı eyaletin bağımsız radyo istasyonu² bir araya gelip konsorsiyum oluşturarak ortak program ve yayınların temellerini atmıştır. Bu istasyonların yöneticileri, ortak bir çalışma grubu kurulması konusunda anlaşmaya vardı ve 1954 yılında ARD (Almanya Federal Cumhuriyeti Kamu Yayın Kuruluşları Birliği) kuruldu (ARD, 2025). Almanya'nın ilk kamu hizmeti televizyon kuruluşu olan ARD, bugün dokuz bölgesel kanalın ortak çalışmalarıyla yayın hayatını sürdürmektedir (Das ist die ARD, 2025).

1954 yılında dönemin Başbakanı Konrad Adenauer, ARD'deki gibi eyaletlerden değil, tek merkezden yönetilen bir televizyon kanalı istiyordu. Bu istek Federal Anayasa Mahkemesi tarafından uygun bulunmadı (Merkur, 2024). Adenauer için yayıncılık, politik liderlik açısından bir araç niteliği taşıyordu. Mahkemenin kararına göre ise kurulacak kanal, parti politikalarından bağımsız ve devletin baskı veya etkisinden uzak olmalıydı. Daha sonra ZDF adıyla kurulacak kanalın sözleşmesinde, dünya olaylarına tarafsız bir bakış sunması ve özellikle Almanya'daki gelişmeleri kapsamlı ve nesnel bir şekilde yansıtmaya gerektiği belirtildi. (Bundeszentrale für politische Bildung, 2025). Böylece 1961 yılında kamu hizmeti televizyon kanalı ZDF kuruldu ve 1 Nisan 1963'te yayın hayatına başladı. Merkezi Mainz şehrinde bulunan ZDF, ARD'nin aksine, farklı eyaletlerden değil tek merkezden yönetilen bir yayın kuruluşudur (Merkur, 2024). Almanya'daki kamu hizmeti yayıncılığının, kuruluşundan bu yana politik ve devlet baskısından uzak tutulmaya özen gösterildiği ve bu anlayışın günümüzde de korunmaya çalışıldığı görülmektedir.

Günümüz açısından incelendiğinde ZDF'deki içerik programı oluşturulurken şu prensipler dikkate alınmaktadır (ZDF, 2020);

ZDF'nin içerikleri dünyadaki olaylara, özellikle Almanya'daki gelişmeler hakkında nesnel bir perspektif sunmalıdır. İçerikler, bireysel ve toplumsal özgür düşünce (görüş) oluşumunu desteklemelidir.

ZDF, programlarında insan onuruna dikkat göstermeli ve onu korumalıdır. Bu televizyon kanalının yayın anlayışı; insanların bedensel bütünlüğüne, özgürlüğüne ve yaşamına saygı gösterilmesine katkıda bulunmalıdır. Toplumun ahlaki ve dini inançlarına özen gösterilmelidir

Almanya'nın farklı eyaletlerindeki gelişmeler ve ülkenin kültürel çeşitliliği, ZDF'nin içeriklerinde uygun bir şekilde temsil edilmelidir. Bu içerikler, ülkenin dayanışma duygusunu desteklemeli, aynı zamanda barış ve özgürlük içinde toplumun bütün katmanlarının bütünleşmesi açısından hizmet edip ayrımcılığı soyutlamalıdır.

²Nordwestdeutsche Rundfunk, Bayerische Rundfunk, Hessische Rundfunk, Süddeutsche Rundfunk, Südwestfunk ve Radio Bremen.

Genel olarak ZDF'nin kuruluş süreci ve yayın politikası incelendiğinde, kanalın nesnellığe yönelik bir yaklaşım benimsemeye çalıştığı gözlemlenmektedir. Bu bağlamda, haber programlarındaki politik yansımaların, kanalın nesnellik çabaları çerçevesinde değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Bu özellik, çalışmanın amacına uygun, güvenilir bulgulara ulaşılmasını desteklemektedir.

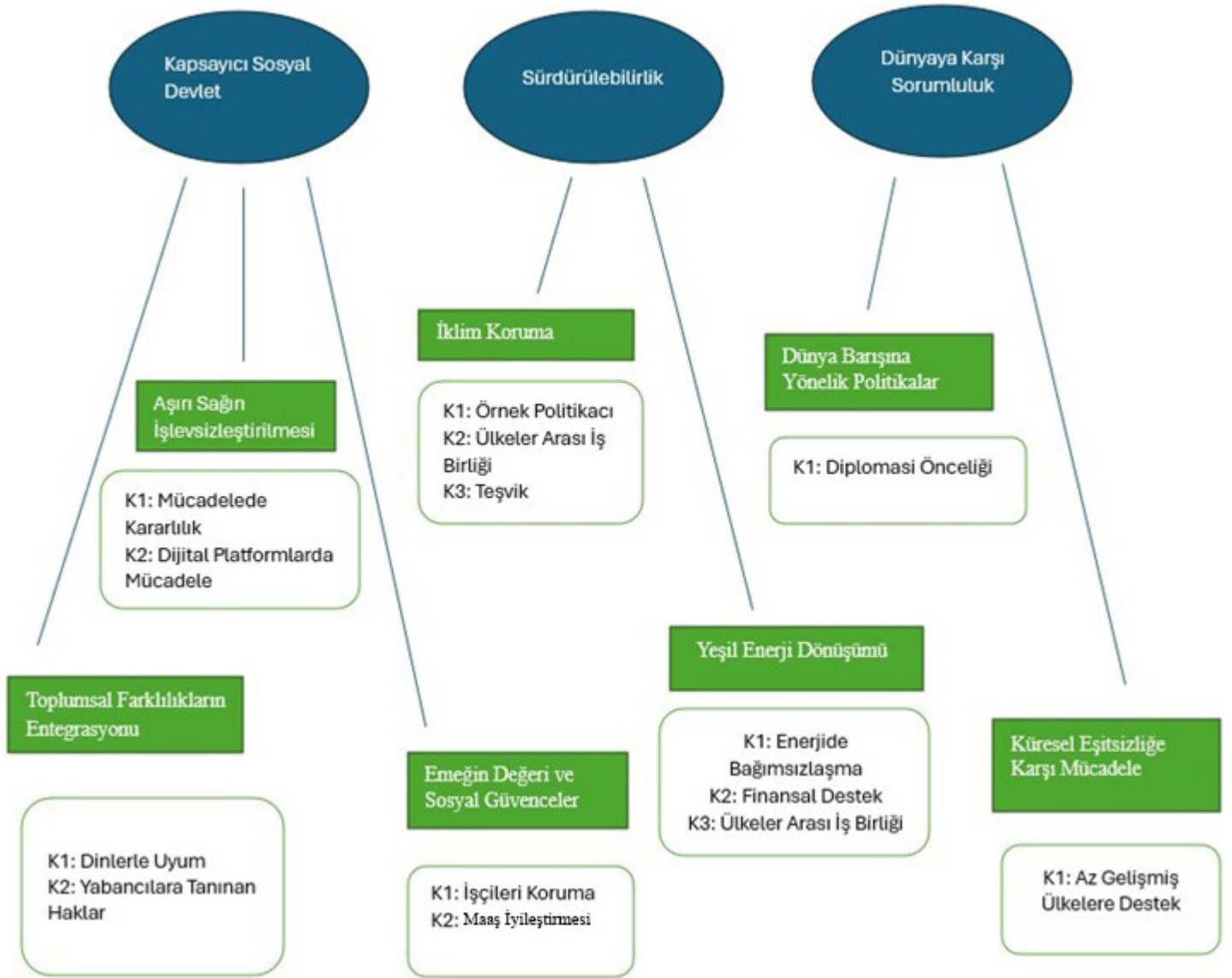
Analiz ve Bulgular

Bu çalışmanın amacı, neoliberalizmin sürdürülebilirliği açısından sosyal demokratik çözüm önerileri sunmaktır. Yaşanılan krizlerden dolayı (ekonomi, göç dalgaları, iklim sorunu, kültür çatışmaları, radikalizm, savaşlar vb.) neoliberal sistemin reforma ihtiyaç duyduğu düşünülmektedir. Ağırduvar'ın (2024, s. 23) belirttiği üzere, "Temsili demokrasi ve ekonomik sistem krizde ve tıkandı. Yerkürenin ritmi, teknolojik sıçrama ve sosyolojik değişim var olan sistemleri, kurumları ve kuralları değişime zorluyor." Bu bağlamda, serbest piyasa ekonomisinin mevcut kriz noktalarına çözüm üretmediği görülmektedir. Böylelikle sosyal demokratik politikaların entegrasyonu sistemin devamlılığı açısından katkı sağlanacağı öngörülmektedir. Bu doğrultuda Alman ulusal kamu televizyon kanalı ZDF'nin "Heute" isimli akşam haber programında merkez sol ağırlıklı hükümetin politikaları okunarak küresel hâkim sistem neoliberalizmin devamlılığı konusunda yeni politikalar ve çözümler paylaşılacaktır. Almanya, sosyal demokrasi tarihinde önemli bir yere sahip olduğu ve bu çalışma sırasında merkez sol ağırlıklı bir hükümetin görevde bulunduğu için, buradaki sosyal demokrat politikalar değerlendirilerek küresel bağlamda çözüm önerileri geliştirilecektir. Küreselleşen bir sistemin sorunları tüm devletleri etkilediğinden, ülke bazında geliştirilip uygulanan sosyal demokratik politikaların, bölge dinamikleri dikkate alınarak diğer devletlerde de pratiğe aktarılabilirliği öngörülmektedir.

Çalışmanın araştırma sorusu, "Neoliberalizmin sürdürülebilirliği açısından belirginleşen kriz noktalarına hangi sosyal demokrat değerler veya politikalar entegre edilebilir?" şeklinde belirlenmiştir. Bu soruyu cevaplamak için nitel içerik analizi yönteminin kullanılması uygun görülmüştür. Gökçe'nin (2019, s. 36) belirttiği gibi içerik analizinin temel amacı araştırma sorusunu cevaplayacak verileri tespit ederek analiz etmektir. Araştırmanın evrenini Almanya'da yayın yapan tüm kamu hizmeti televizyon kanalları oluşturmaktadır. Örneklem olarak ise Almanya'nın ulusal ZDF kanalının akşam haber bülteni "Heute" seçilmiştir. ZDF'nin belirtilen haber programının örnekleme alınma sebebi ise yüksek bir izleyiciye sahip olması³ (Wanke, 2013, s. 10) ile birlikte araştırma materyaline (tarihlerine göre haber programlarına) ulaşılabilir olmasıdır. Ayrıca Almanya'daki kamu hizmeti yayıncılığı, Breunig, Handel ve Kessler'e (2020) göre, bu ülkenin toplumu tarafından politik gündem konusunda bilgilendirilmek açısından tercih edilmektedir. Neticede özel televizyon kanalları serbest piyasa dinamiklerinin etkisiyle yayınlarını şekillendirdiklerinden ötürü politik gündem de maddi çıkarlarına göre çerçvelenebilmektedir. Bu yüzden kamu hizmeti yayıncılığı yapan kanalların aktardığı bilgiler, ülkelerin yönetim biçimlerine ve kurumsal bağımsızlık düzeylerine bağlı olarak daha gerçekçi bir perspektif sunabilir.

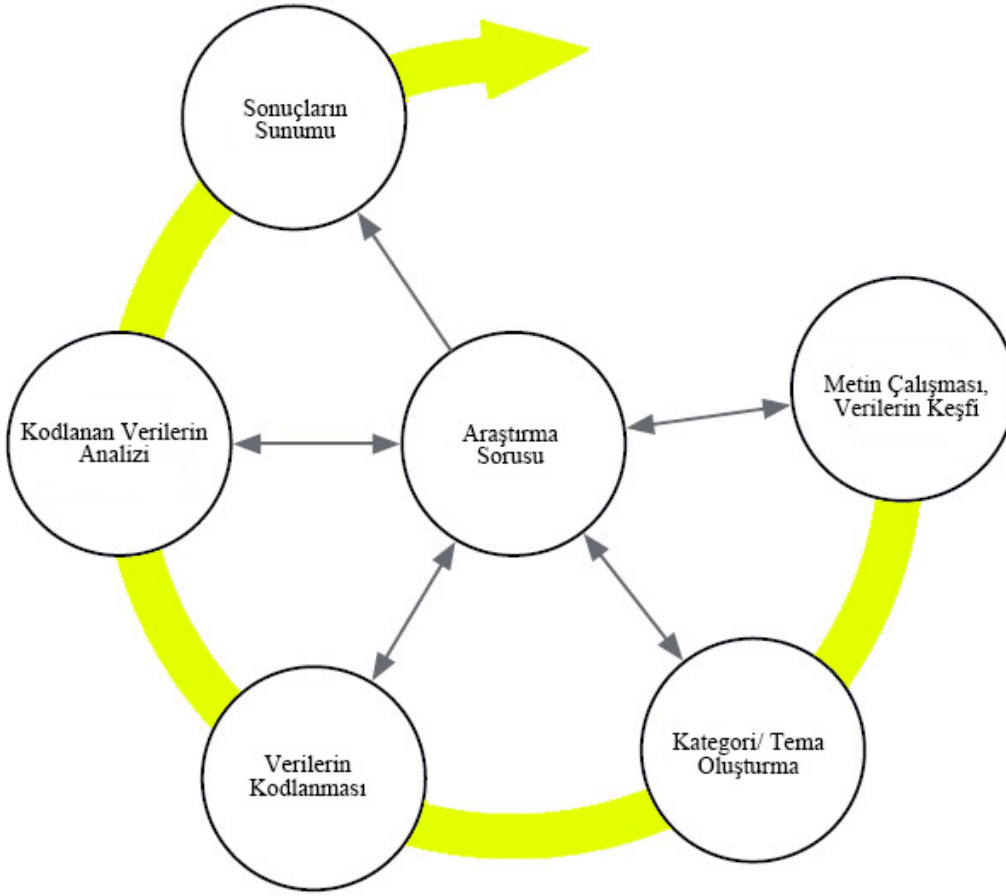
Çalışmada, merkez sol ağırlıklı koalisyon hükümetinin resmi olarak göreve başladığı tarih olan 8 Aralık 2021'den 31 Aralık 2022 tarihi arasında toplam 386 haber programı incelenmiş, deşifresi yapılarak nitel içerik analizi metoduyla çözümlenmiştir. Tümdengelim yöntemiyle yapılan araştırmada, kategoriler/temalar ve alt temalar, sosyal demokrasinin güncel yaklaşımıyla belirlenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda, SPD parti yönetimi tarafından 2021 yılında yayımlanan "SPD'nin Gelecek Programı" (2021), 2021-2025 hükümet dönemi için geçerli olan koalisyon sözleşmesi (SPD, Bündnis 90/Die Grünen, FDP, 2021) ve Birleşmiş Milletler (BM) tarafından 2015 yılında onaylanan "Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları" (SKA) raporu (Birleşmiş Milletler, 2024) dikkate alınmıştır. SKA'nın temaların oluşturulmasında değerlendirilmesinin sebebi ise sosyal demokrasinin sürdürülebilir ilkelerle yakın ilişki içerisinde olması ve dünyanın geleceğinde bu ilkelerin önemli bir rol oynamasıdır. SPD'nin 2007 yılında gerçekleştirdiği Hamburg Programı'nda, iklim kriziyle mücadelenin 21. yüzyılda temel görev olarak belirtildiği ayrıca sürdürülebilir ilerlemenin öneminin de vurgulandığı görülmüştür (SPD, 2007). Çalışmanın temaları, alt temaları ve kodları şu şekildedir;

³2018-2022 yılları arasında yapılan ölçümlerde Heute programı, Almanya'da en çok izlenen ilk iki haber programı arasında yer almaktadır (Hager, 2022, s. 73).

Şekil 1. Çalışmanın Temaları, Alt Temaları ve Kodları

Bu çalışmada, aşağıda gösterilen Kuckartz ve Rädiker'in (2022, s. 106-107) nitel içerik analizlerinin genel süreç modeli dikkate alınmıştır. Görselde, araştırma sorusuna bağlı beş aşama gösterilmiştir. Şekil, analiz sürecinin klasik modeline kıyasla daha az lineer olduğunu ve analiz aşamalarının birbirinden kesin olarak ayrılmadığını göstermektedir. Araştırma sorusunun her aşamada önemli bir rol oynadığını gösteren şekilde, "Kategori/Tema Oluşturma" ve "Verilerin Kodlanması" aşamaları birkaç döngüde gerçekleşebilir.

Şekil 2. Nitel içerik analizlerinin genel süreç modeli
(Kuckartz & Rädiker, 2022, s. 106)

Görselde ilk etapta yer alan “Metin Çalışması” kısmı, sadece metinlerden yola çıkarak incelenmesi anlamına gelmemelidir. Nitekim nitel içerik analizi yalnızca yazılı materyale odaklanmamaktadır. Örneğin Mayring’e (2010, s. 12) göre, içerik analizi farklı materyal türlerini inceleme esnekliğine sahiptir. Buna metin dışındaki resimler, müzik notaları ve diğer sembolik materyal türleri de dahildir. Yani kısaca, kayıt altına alınmış her türlü iletişim materyali analiz edilebilir. Bu çalışmada da örneklemdaki haber içerikleri gerek söylem gerekse görüntü açısından bütüncül bir şekilde incelenerek temalara göre kodlanmıştır.

Tema

Kapsayıcı Sosyal Devlet

Sosyal devletin gerektirdiği, tüm topluma yönelik adaletli ve eşit mesafeli yaklaşımı oluşturan “Kapsayıcı Sosyal Devlet” teması altına, “Toplumsal Farklılıkların Entegrasyonu”, “Aşırı Sağın İşlevsizleştirilmesi” ve “Emeğin Değeri ve Sosyal Güvenceler” alt temaları oluşturulmuştur. İncelenen haber programlarının içerikleri doğrultusunda kodlamalar yapılmıştır. Bu kodlamalar, mevcut sistemin iyileştirilmesine yönelik örnekler içermektedir. Neoliberalizmin deregülasyon anlayışı, devletin regülasyon yetkisini azaltarak serbest piyasanın önünü açmıştır. Bu doğrultuda, sosyal devletin sınırlarının daraltılmasıyla toplumsal sorunlar belirginleşmiştir. Yaşanan bölgesel savaşlar veya ekonomik sorunlar nedeniyle, yoksul veya gelişmekte olan ülkelere gelişmiş ülkelere göçler gerçekleşmektedir. Göçlerin ve farklı kültürlerin gelişmiş ülkelere adaptasyonu ise bir entegrasyon süreci gerektirmektedir. Aynı şekilde, gelişmiş ülkelerdeki çokkültürlülük anlayışını korumak ve sürdürmek için yenilikçi politik çözümler beklenmektedir. Bu sorunların çözümsüz kalması durumunda, ülkenin zorlu zamanlarında aşırı sağın güçlenmesi söz konusu olabilmektedir. Butterwege (2018), insanların artık sosyal durumlarından ziyade daha çok etnik kökenlerine göre değerlendirildiğini belirtmektedir. Böylece asıl olan sosyal gerçeklikten uzaklaşarak bunu örten yeni cepheler oluşturulmaktadır. Devletin, bu durumdan fayda sağlayan radikalizmi engelleme adına strateji geliştirmesi önemlidir. Neoliberal sistem, bir diğer taraftan insan emeğini de değersizleştirmektedir. Şirketlerin kazançlarını maksimize etmeye yönelik işleyen neoliberal model, bu doğrultuda insan emeğini görmezden gelmektedir. Bunun dışında Butterwege (2018), eskiden devletin sosyal eşitliği sağlamaya

yönelik amaç belirlediğini ifade ederek günümüzde ise kazanç sağlayan insan profiline her şeyin hak görüldüğünü ancak performans yetersizliği yaşayan insanlara en fazla asgari geçim düzeyinin sunulduğunu aktarmaktadır. Buna karşın maddi açıdan yetersiz kalan insanlara sosyal güvence sağlamak, kapsayıcı sosyal devlet anlayışının bir parçası olmakla birlikte sistemin devamlılığı açısından değerlidir.

Toplumsal Farklılıkların Entegrasyonu

“Toplumsal Farklılıkların Entegrasyonu” alt teması altında “Dinlerle Uyum” ve “Yabancılar Tanınan Haklar” kodlamaları yapılmıştır. Küresel neoliberal politikaların oluşturduğu toplumsal eşitsizlikler, sistemin bu konudaki kırılganlığını belirginleştirmektedir. İnsanlar, kendi dini görüşleri çatısı altında birbirlerine karşı şüpheyle yaklaşmakta; dayanışma ruhu zayıflarken ötekileştirme artmaktadır. Bu çalışmada, Almanya’nın toplumsal yapısının parçası olan Müslüman ve Yahudi bireylere, devlet protokolü tarafından yakın ilgi gösterildiğine dair veriler çıkarılarak “Dinlerle Uyum” kodu oluşturulmuştur. Örnekler şu şekildedir.

2 Ocak 2022 tarihli *Heute* haber programında, Kuzey Ren Vestfalya eyaletinde Müslüman mezarlığına kimliği belirsiz kişiler saldırmış, bunun üzerine bölgenin içişleri bakanı saldırıyı lanetleyerek mezarların kutsallığından bahsetmiştir. Bu olay, devletin azınlık dinlerine yönelik koruyucu tutumunu örneklemektedir.

19 Şubat 2022 tarihli programda ise iki yıl önce Hannau şehrinde ırkçılar tarafından katledilen dokuz yabancı uyruklu insan için anma programı gerçekleştirilmiştir. SPD’li koalisyon hükümeti Başbakanı Olaf Scholz, yayınladığı video mesajında, “Siz ülkemizin bir parçası, bizim bir parçamızdınız.” demiştir. Böylelikle İslam’ın Almanya’nın bir parçası olduğu mesajı aktarılmıştır. Aynı haberde İçişleri Bakanı Nancy Faeser, Hannau’daki merkezi mezarlıktaki anma programına katılarak radikalizme karşı daha fazla mücadele edeceklerini açıklamıştır. Faeser, “Sağ radikalizm kadar toplumu tehdit eden başka bir şey yoktur. Bu yüzden bununla mücadele etmek benim için en üst önceliktir.” şeklinde konuşarak ayrımcılığa karşı mücadelenin önemini vurgulamış ve azınlık dinlerinin varlıklarını koruduğunu göstermiştir.

7 Temmuz 2022 tarihli programda, parlamentonun ayrımcılığa karşı mücadelede Türk kökenli Ferda Ataman’ı⁴ (Ayrımcılıkla Mücadeleden Sorumlu Federal Bağımsız Görevli) seçmesi yer almıştır. Aile, Yaşlılar, Kadın ve Gençlik Bakanı Lisa Paus, Ataman’ın farklılıkları içselleştiren ve demokratik bir toplum için mücadele veren bir kişi olduğunu belirtmiştir. Bu, en fazla yabancı sayısına sahip Türk⁵ ve İslam kimliğine atfedilen değeri göstermektedir.

Haber içeriklerinde, Yahudilik inancına mensup bireylere yönelik yaklaşımlar ise şu şekildedir. Örneğin, Nazi Almanya’sı döneminde soykırıma uğrayan insanları hatırlamak adına 27 Ocak’ta düzenlenen özel gün nedeniyle Alman parlamentosunda anma töreni gerçekleştirilmiştir. 27 Ocak 2022 tarihli *Heute* programında, Almanya Federal Meclisi Başkanı Baerbel Bas, ülkede yaşanan antisemitizme dikkat çekmiştir. Holokost’tan kaçabilen bir kadın ise mecliste konuşma yaparak o dönemin acılarını paylaşmıştır. Aynı haberde, Yahudilere karşı bir nefretin olduğu ve bunun tedavi edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

10 Şubat 2022 tarihinde, Dışişleri Bakanı Annalena Baerbock’un İsrail ziyaretinde, Nazi döneminde öldürülen Yahudiler için anma programı düzenlenmiştir. Baerbock, üzüntüsünü dile getirerek Alman devleti adına çelenk bırakmıştır.

2 Mart 2022 tarihinde, Başbakan Scholz, İsrail ziyaretinde soykırım anıtını ziyaret etmiştir. Ayrıca, İsrail’in milli yas günü “Yom Hashoah”ta (28 Nisan 2022), Federal Meclis Başkanı Bas, ülkede düzenlenen seremonide onur konuğu olarak yer almıştır.

7 Mart 2022 tarihli haber programında ise, sosyal demokrat kökenli Cumhurbaşkanı Walter Steinmeier, Rusya’nın Ukrayna saldırısı nedeniyle Odessa’daki kimsesiz Yahudi çocuklarının bakımını üstlenen Berlin Yahudi Cemiyetine dayanışmalarından dolayı teşekkür ziyareti gerçekleştirmiştir. Steinmeier, insanlık dışı savaşın mağdurları olan mültecilerin yanlarında olduklarını ifade etmiştir. Böylelikle hem Almanya tarihinde Yahudilere karşı işlenen insanlık suçunun üzüntüsü paylaşılmış hem de Yahudilerle dayanışma vurgusu yapılarak zor zamanlarında devlet desteği gösterilmiştir.

“Toplumsal Farklılıkların Entegrasyonu” alt teması altında bir diğer kod olan “Yabancılar Tanınan Haklar” ise şu verilere dayanmaktadır. Almanya’ya göç veya iltica eden yabancıların ülkeye sağlıklı bir şekilde entegre olmaları için çeşitli haklar tanınmıştır. Bu haklar, toplumsal bir arada yaşamayı desteklemeyi ve farklı kültürlerin entegrasyonunu kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Örnekler aşağıda verilmiştir.

⁴Ferda Ataman, Spiegel’de yazdığı köşe yazısında, İslam’ın Almanya’ya ait olduğu ve bu ülkedeki birçok Müslümanın da Alman vatandaşı olduğuna dair düşüncesini aktarmıştır (Ataman, 2018).

⁵Statista’nın verilerine göre Almanya’da Türk sayısı 2021 yılında 1 milyon 458 bin 360 ve 2022 yılında 1 milyon 487 bin 100’dü (Statista , 2024).

10 Mart 2022 tarihli *Heute* haber programında, Ukrayna'daki savaştan kaçan insanlara Almanya'da birçok sosyal hak tanınacağı belirtilmiştir. Bu, devletin mültecilere yönelik hızlı ve kapsayıcı bir yaklaşım sergilediğini göstermektedir.

12 Mart 2022 tarihli programda, Ukraynalı mültecilerin yabancı şubelerinin önünde beklerken ihtiyaçlarının karşılandığı aktarılmıştır. Örneğin, ısınmaları için otobüsler hazır bekletilmiş ve yiyecek sağlanmıştır. Ayrıca kalacak yeri olmayan Ukraynalılar için büyük salonlarda yataklar organize edilmiştir.

21 Mart 2022 tarihli haberde, Ukraynalı mülteci çocuklara yönelik ek bir hassasiyet örneği sunulmuştur. Bu çocuklara, büyük salonlarda oyun odaları hazır hale getirilmiş, böylece devletin mültecilere karşı düşünceli bir tutum sergilediği vurgulanmıştır.

16 Mart 2022 tarihinde yayınlanan *Heute* haber programında, Ukraynalı mültecilere iltica başvurusu yapma zorunluluğunun kaldırıldığı ifade edilmiştir. Bunun yerine, vize özgürlüğü verilerek entegrasyon süreçleri kolaylaştırılmıştır.

8 Nisan 2022 tarihli yayında, federal hükümet ve eyaletlerin ortak kararıyla, tanınmış sığınmacılara verilen hakların Ukraynalı mültecilere de tanınacağı açıklanmıştır. Buna göre, iş arayanlar için temel geçim desteği, çalışma izni belgesi, sağlık sigortası, çocuk parası ve Almanca kursu alma hakkı sağlanmıştır. Bu kolaylıklar, Ukraynalıların ülkeye pozitif yaklaşımlarını ve toplumsal bir arada yaşamaya yönelik saygı anlayışını içselleştirmelerini desteklemektedir.

6 Temmuz 2022 tarihli *Heute* yayınında, İçişleri Bakanı Nancy Faeser, iyi entegre olan sığınmacıların ülkede kalma şanslarının arttığını ifade etmiştir. Faeser, beş yıldır Almanya'da yaşayan, iltica başvurusu reddedilen ve henüz geri gönderilmeyen kişilere bir yıllık ikamet hakkı tanınabileceğini açıklamıştır. Bu kişiler, bir yıl içinde belirli bir seviyede Almanca bilgisi edinir, mali durumlarını karşılayabilir ve kimliklerini sunabilirlerse kalma hakkı elde edebilecektir.

25 Kasım 2022 tarihli *Heute* haber programında, Almanya'ya göç eden kişilere vatandaşlık almayı kolaylaştıracak bir yasa tasarısının İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlandığı belirtilmiştir. Bakan Faeser, Almanya'nın farklı kültürlerden oluşan modern bir göç devleti olduğunu vurgulamıştır. Tasarıya göre, vatandaşlığa kabul süresi sekiz yıldan beş yıla inecek, çifte pasaport mümkün olacak ve yaşlılar için dil sınavı şartı kaldırılacaktır. Böylece, yabancılara kolaylık sağlanarak farklı kültürlerle eşitlikçi bir yaklaşım sunulmakta ve toplumsal huzura katkıda bulunmaktadır.

Aşırı Sağın İşlevsizleştirilmesi

"Aşırı Sağın İşlevsizleştirilmesi" alt teması kapsamında "Mücadelede Kararlılık" ve "Dijital Platformlarda Mücadele" kodlamaları oluşturulmuştur. Küresel neoliberal politikalar, ekonomik açıdan ciddi toplumsal eşitsizlikler yaratarak, yabancı ülkelerden göç edip iş piyasasına entegre olmaya çalışan insanlara karşı radikalleşmeyi artırmaktadır. Radtke'ye (1996, s. 14) göre, ekonomik zorlukların yaşandığı veya kaynakların azaldığı dönemlerde, bir ülkenin vatandaşlarının göçmenlere, mültecilere, sığınmacılara veya işçilere karşı tahammül seviyesi azalmaktadır. Sosyal demokratik düşünce akımının amacı ise toplumsal eşitsizlikleri azaltarak dayanışmayı güçlendirmektir. Bu doğrultuda, incelenen haber programlarından elde edilen verilerle "Mücadelede Kararlılık" kodu kapsamında SPD'li İçişleri Bakanı Nancy Faeser'in kararlı mücadelesi gözlemlenmiştir. Somut örnekler şu şekildedir.

8 Aralık 2021 tarihli *Heute* haber programında, yeni hükümetin tanıtımı çerçevesinde İçişleri Bakanı Nancy Faeser'in radikal sağa karşı mücadelede daha sert bir tutum sergilemek istediği aktarılmıştır.

19 Şubat 2022 tarihli yayında, Bakan Faeser, Hanau şehrinin merkez mezarlığında İslam dinine mensup insanların katledilmesi nedeniyle düzenlenen anma programına katılarak radikal sağa karşı daha fazla mücadele edeceklerini açıklamıştır. Faeser, "Sağ radikalizm kadar toplumu tehdit eden başka bir şey yoktur. Bu yüzden bununla mücadele etmek benim için en üst önceliklidir." şeklinde ifadeler kullanarak kararlılığını vurgulamıştır.

15 Mart 2022 tarihli *Heute* haber programında, İçişleri Bakanı Nancy Faeser, radikal sağa karşı bir aksiyon planı oluşturduklarını belirtmiştir. Almanya'da demokrasiye en büyük tehdidin sağ radikalizm olduğunu ifade eden Faeser'in sunduğu 10 maddelik stratejik planda, sağ radikallerin sosyal ağlarını bozmak, silah ruhsatlarını geri çekmek ve bu oluşumları engellemek için eğitimi güçlendirmek gibi maddeler yer almaktadır.

6 Nisan 2022 tarihli haber örneğinde, İçişleri Bakanı Faeser'in radikal sağa karşı mücadeleyi en önemli görevi olarak gördüğü hatırlatılmıştır. Bu bağlamda, Almanya'nın 11 eyaletinde sağ radikallere karşı polis baskınları düzenlenmiş; baskınlarda yasadışı materyallere el konulmuş ve bazı kişilerin Neonazi oluşumlarıyla bağlantıları tespit edilmiştir.

11 Aralık 2022 tarihli haber yayınında, Bakan Faeser'in silah yasasını düzenlemeyi planladığı belirtilmiştir. Ayrıca, radikal sağ görüşlü 1000 kişinin silah ruhsatının iptal edildiği açıklanarak Faeser'in sağ radikalizmi etkisizleştirmeye yönelik adımları somutlaştırılmıştır.

"Aşırı Sağın İşlevsizleştirilmesi" alt teması çerçevesinde bir diğer kod olan "Dijital Platformlarda Mücadele", teknolojik araçlar üzerinden yayılan nefret söylemleri ve komplo teorilerine karşı mücadele verilerini içermektedir. Bu

kod, sağ radikal oluşumların dijital platformları kullanarak toplumsal huzuru tehdit eden eylemlerini etkisizleştirmeye yönelik çabaları kapsamaktadır. Aşağıda bu örnekler ele alınmıştır.

13 Aralık 2021 tarihli *Heute* yayınında, Covid-19 önlemlerine karşı yürütülen protesto girişimlerinin genelde sağ radikal oluşumlar tarafından Telegram üzerinden planlandığı aktarılmıştır. İçişleri Bakanı Nancy Faeser, bu mesajlaşma platformunda yayılan nefret ve şiddet mesajlarına karşı daha kararlı bir mücadele gerektiğini vurgulamıştır. İçişleri Bakanlığı Sözcüsü ise Faeser'in bu konuyu önceliklendireceğini ve uzmanlarla daha etkili mücadele yollarını görüşeceğini bildirmiştir. Ayrıca, Telegram'ın şu ana kadar Alman yasalarına uymadığı belirtilmiştir.

14 Aralık 2021 tarihli haber programında, SPD'li Turingiya eyaleti İçişleri Bakanı Georg Maier, Telegram'ın Almanya'daki yasalara uyması gerektiğini öfkeli bir şekilde ifade etmiştir. Bu, radikal sağın Telegram gibi mesajlaşma yazılımları üzerinden komplo teorilerini yaydığını ve şiddet eğilimli protestolar düzenlediğini göstermektedir. Alman İçişleri Bakanlığı'nın bu durumun farkında olduğu ve buna karşı mücadele edeceği anlaşılmaktadır.

Emeğin Değeri ve Sosyal Güvenceler

Küresel neoliberal paradigmanın sermaye gruplarını destekleyen anlayışı, emeğin değerini azaltmakla beraber sosyal hakları da erozyona uğratmıştır. Ptak'a (2008, s. 16) göre neoliberalizmin en büyük düşmanı, bu hakları tanıyan refah devletinin tüm tezahürleridir. Refah devleti anlayışıyla bağlantı sağlayan sosyal demokratik politikalar ise bu hakların güçlendirilmesine yönelik değerler barındırmaktadır. İncelenen haber materyalinde elde edilen veriler doğrultusunda ise bu alt başlığın altında "İşçileri Koruma" ve "Maaş İyileştirmesi" kodları oluşturulmuştur. "İşçileri Koruma" kodu, işçi çıkarmalarına karşı devletin dayanışmacı veya koruyucu rolü, "Maaş İyileştirmesi" kodu ise asgari ücretin iyileştirilmesi, emeğin hakkının verilmesi gibi verileri kapsamaktadır. "İşçileri Koruma" koduyla ilgili örnekler şu şekildedir.

7 Ocak 2022 tarihli *Heute* programında, MV tersanelerinde işçilerin aylık maaşlarının ödenmediği aktarılmıştır. 13 Ocak 2022 tarihli haberde, şirketin iflas başvurusu yaptığı ve işçilerin maaşlarının Federal İş Ajansı tarafından sağlanacak maddi destekle ödeneceği paylaşılmıştır. 1 Mart 2022 tarihli yayında ise devletin desteğiyle tersanede yapılan ve alıcı adayı bulunan kruvaziyer için çalışmaların süreceği bildirilmiştir. Böylece devlet, iflas eden bir şirketin işçilerini güvence altına almaya yönelik adımlar atmıştır.

22 Haziran 2022 tarihli haberde, Ford şirketinin yeni model elektrikli araç üretimini Almanya'nın Saarland eyaletindeki fabrikası yerine İspanya'da yapmaya karar vermesi, bölgedeki işçilerde gelecek kaygısı yaratmıştır. Ford işçilerinin düzenlediği protesto yürüyüşüne Saarland'ın SPD'li üst düzey politikacıları katılarak işçilerin haklarını savunmuştur. Bu, sermayenin kâr maksimizasyonu kararlarına karşı işçilerin korunmaya çalışıldığını göstermektedir.

Bir diğer kod olan "Maaş İyileştirmesi" ile ilgili şu örnekler yer almaktadır. 26 Aralık 2021 tarihli *Heute* haber programında, 2022 yılında asgari ücretin kademeli olarak yükseltileceği bilgisi paylaşılmıştır. Bu, sosyal demokratik politikaların emeğin değerini artırma çabasını yansıtmaktadır.

9 Ocak 2022 yayınında, Çalışma ve Sosyal İşler Bakanı Hubertus Heil, 2022'deki kademeli artışın yanı sıra 1 Ekim 2022'den itibaren saatlik asgari ücretin 12 euroya yükseleceğini ve yarı zamanlı çalışma ücretinin 450 eurodan 520 euroya çıkacağını aktarmıştır. Heil, 23 Şubat 2022 tarihli programda ise, "Almanya'da işe (emeğe) ihtiyaç var ve bu yüzden dürüst bir şekilde ödenmelidir." diyerek emeğin değerini vurgulamıştır.

3 Haziran 2022 tarihli *Heute* haber programında, Bakan Heil, asgari ücreti iyileştiren yasanın yaklaşık altı milyon insana, özellikle kadınlara ve Almanya'nın doğusundaki çalışanlara, büyük bir zam sağlayacağını bildirmiştir. 1 Ekim 2022 tarihli yayında ise saatlik asgari ücretin 12 euroya yükseldiği duyurulmuştur. Dolayısıyla, enflasyonun genellikle düşük olduğu bir ülkede, asgari saatlik ücrette gerçekleştirilen önemli artışla, çalışanların emeğine ve haklarına saygı gösterildiği anlaşılmaktadır.

Sürdürülebilirlik

İklim dengesinin bozulması ve bununla bağlantılı olarak yaşam şartlarının zorlaşması nedeniyle sosyal demokratik akımın yakın temas içerisinde bulunduğu "Sürdürülebilirlik" teması kapsamında "İklim Koruma" ve "Yeşil Enerji Dönüşümü" alt temaları bulunmaktadır. Bu alt temalar, sosyal demokratik perspektifle, başta toplumsal refahı iyileştirmeye yönelik önemli faktörlerdir. Faber'e (2006, s. 239) göre Amerikan kapitalizmi, küresel rekabet karşısında ekonomik büyümeyi ve şirket kazançlarını korumaya yönelik olarak sürdürülebilirliği ihmal etmiştir. Bu doğrultuda, çevre yasaları etkisizleştirilmiş, işçi hakları ve sosyal güvenceler kısıtlanmış ve benzeri düzenlemeler, serbest piyasanın önünü açmak için yok sayılmıştır. Bu politikalar, çevre kirliliği, toprak ve suyun zehirlenmesi, doğal kaynakların aşırı kullanımı ve diğer ekolojik tehditlerle gün yüzüne çıkmıştır. Sonuç olarak işçiler ve doğa sömürülmüştür. Ayrıca Neckel, Degens ve Lenz'e (2022, s. 7) göre, kapitalizmin özel sermaye birikimi mantığı doğrultusunda doğal denge hasar görmüş ve ekolojik felaketler yaşanmıştır. Gesang (2014, s. 19) bu durumu bir kanser hastasına benzetmektedir. Hekimler,

hastaya ağırlı ve riskli bir tedavi önermektedir ancak hasta, kendisini iyi hissettiği için bu tedavi onu korkutmaktadır. Mevcut durumda da insanlar yaşamlarında kendilerini hala iyi hissetmektedir ancak kapitalizmin kazanç öncelikli sömürü modeli devam ettiği takdirde, doğanın geri dönüşü, kanserin ilerleyişi gibi sancılı olacaktır. Doğanın dengesini, eskisi gibi olmasa da iyileştirmek için birtakım düzenlemeler gerekmektedir. SPD, Yeşiller ve FDP'nin (Mehr Fortschritt Wagen, 2021) koalisyon protokolünde, kapitalizmin, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları dikkate alınarak sosyo-ekolojik bir piyasaya dönüşümü adına vaatlerde bulunulmuştur. Sürdürülebilir bir refah sağlamaya yönelik olarak iklimi koruma ve yeşil enerji dönüşümü önem teşkil etmektedir.

İklim Koruma

Neoliberal sistemin parasal kazanç öncelikli modeli, küresel alanda doğada büyük tahribata yol açmıştır. Bozulan iklim şartlarını dengelemek ve iyileştirmek adına sosyal demokratik politikalarla bir dizi önlem alınmaya çalışılmaktadır. Örneğin, 21. yüzyılda sosyal demokrasiye değinen SPD'nin Hamburg Programı'nda, iklim krizine karşı mücadelenin bu yüzyılın temel görevi olduğu belirtilmiş; ekonomi, toplumsal adalet ve çevre sorumluluğunu birleştiren sürdürülebilir bir ilerleme hedeflendiği aktarılmıştır (SPD, 2007). Bu farkındalıkla hareket eden sosyal demokratlar, özellikle koalisyon ortağı Yeşiller Partisi ile birlikte iklim krizine karşı mücadeleyi merkeze almıştır. Koalisyon anlaşmasında da Birleşmiş Milletler'in 17 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) politik kılavuz olarak yer almıştır (SPD, Bündnis 90/Die Grünen, FDP, 2021, s. 29). "İklim Koruma" alt teması kapsamında "Örnek Politikacı", "Ülkeler Arası İş Birliği" ve "Teşvik" kodları oluşturulmuştur. "Örnek Politikacı" kodu, haberlerde iklimi korumaya yönelik örnek davranışlar sergileyen hükümet politikalarını işaretlemekte olup, bu davranışlar kanaat önderleri olarak iklim korumasına referans niteliği taşıyabilmektedir. Örnekler şu şekildedir.

8 Aralık 2021 tarihli *Heute* programında, Gıda ve Tarım Bakanı Cem Özdemir'in bakanlık görev belgesini bisikletle götürmesi yer almıştır. Bu davranış, fosil yakıtlı araçlara karşı sembolik bir mesaj oluşturarak iklim korumasına verilen önemi göstermektedir.

9 Aralık 2021 tarihli haber programında, Dışişleri Bakanı Annalena Baerbock'un ilk ziyaretini Brüksel ve Paris'e gerçekleştirdiği aktarılmıştır. Baerbock, iklim politikalarının önemini vurgulamak adına ekibiyle birlikte trenle yolculuk yaparak çevre dostu ulaşımı teşvik etmiştir.

5 Kasım 2022 tarihli *Heute* haberinde, Bakan Baerbock'un iklim sorunlarında küresel iş birliğini güçlendirmek için Hindistan'ı ziyaret ettiği belirtilmiştir. Burada toplu ulaşımı (metro) kullanarak iklim korumasına yönelik örnek bir davranış sergilemiş ve çevre dostu uygulamaları teşvik etmiştir.

9 Temmuz 2022 tarihli haber programında, Dışişleri Bakanı Baerbock'un, iklim dengesinin bozulması nedeniyle yükselen deniz seviyesiyle yok olma tehlikesi yaşayan Palau Cumhuriyeti'ni ziyaret ettiği paylaşılmıştır. Batılı politikacıların nadiren geldiği bu ülkeye giderek ada halkının sorunlarını dinleyen Baerbock, iklim krizinin etkilerine dikkat çekmiş; küresel dayanışma ve iş birliği mesajı vermiştir. Bu, toplumlara örnek bir politikacı imajı oluşturmaktadır.

"Ülkeler Arası İş Birliği" koduyla işaretlenen veriler, iklimi korumanın tek bir ülkeyle mümkün olmadığını, bunun ancak ülkeler arası iş birliğiyle gerçekleşebileceğini göstermektedir. Bu kod, sosyal demokrasinin toplumsal refahı merkeze alarak iklim korumaya yönelik küresel dayanışmayı vurgulayan yaklaşımını desteklemektedir. İlgili örnekler aşağıda yer almaktadır.

21 Ocak 2022 tarihli *Heute* haber yayınında, G7 Başkanlığını üstlenen Almanya'nın Başbakanı Olaf Scholz'un bir konuşması yer almıştır. Scholz, dünyanın iklim nötr olması için ülkelerin kendi başlarına hareket etmesi yerine birlikte hareket ederek bir "iklim kulübü" oluşturulmasını amaçladıklarını belirtmiştir.

22 Ağustos 2022 tarihli haber programında, Kanada'yı ziyaret eden Başbakan Scholz'un açıklamaları aktarılmıştır. Scholz, Almanya ve Kanada'nın, dünyanın geleceğini iklim nötr hale getirmeyi ve insan kaynaklı iklim değişimini her iki ulusun refah seviyesini koruyarak durdurmayı hedeflediğini ifade etmiştir. Bu, iklim korumada ülkeler arası iş birliğinin ve toplumsal refahın önemini vurgulamaktadır.

"Teşvik" koduyla, Almanya'daki insanları iklime zarar vermeyen araçları veya yöntemleri kullanmaya yöneltmek için haberlerdeki teşvik edici uygulamalar gösterilmiştir. Bu kod, iklimi korumaya yönelik politikalar kapsamında toplu ulaşımı ve yeşil enerjili araçları cazip hale getirmeyi amaçlayan girişimleri kapsamaktadır. Örnekler şu şekildedir.

4 Mayıs 2022 tarihli *Heute* programında, Dijital İşler ve Ulaştırma Bakanı Volker Wissing'in açıklamaları yer almıştır. Wissing, haziran ayı itibarıyla tüm Almanya için geçerli olan 9 euroluk toplu ulaşım biletiyle insanları enerji tasarrufuna teşvik etmeyi ve toplu ulaşımı kullanmaya motive etmeyi amaçladıklarını belirtmiş; bunun iklim hedeflerine ulaşmak için gerekli olduğunu aktarmıştır.

13 Ekim 2022 tarihli haber programında, 9 euroluk bilet uygulamasının 1 Ocak 2023'ten itibaren 49 euro fiyatıyla devam edeceği duyurulmuştur. 2 Kasım 2022 tarihli yayında ise Bakan Wissing, "Almanya Bileti" olarak adlandırılan

49 euroluk biletin, bugüne kadarki en büyük tarife reformu olduğunu ifade etmiş; biletin toplu ulaşımı daha kolay ve cazip hale getireceğini vurgulamıştır.

11 Mayıs 2022 tarihli *Heute* haberinde, elektrikli otomobil kullananlara yönelik bir teşvik uygulaması tanıtılmıştır. Kullanıcılar, havayı iyileştirmeye katkıları nedeniyle aldıkları sertifikayı petrol endüstrisine satarak yıllık 400 euroya kadar ek prim talep edebilecektir. Petrol endüstrisi ise bu sertifikaları, cezai yaptırımlardan kaçınmak için kendi sera gazı emisyonlarından düşebilecektir. Böylece toplu ulaşımın yanı sıra elektrikli araç kullanımını artırmaya yönelik özel teşvikler sunulmuştur.

Yeşil Enerji Dönüşümü

Fosil enerji kaynaklarından çevre dostu ve temiz enerjiye geçişi temsil eden “Yeşil Enerji Dönüşümü” alt teması, üç kodu desteklemektedir: “Enerjide Bağımsızlaşma”, “Finansal Destek” ve “Ülkeler Arası İş Birliği”. “Enerjide Bağımsızlaşma” kodu, yenilenebilir enerjinin ülkeyi dışa bağımlılıktan kurtarmaya yönelik verilerden oluşmaktadır. İncelenen haber programlarında, özellikle Rusya’nın Ukrayna’ya savaş açmasıyla birlikte, Rus enerji kaynaklarına bağımlılığı azaltmak için yeşil enerji dönüşümünün hızlandırıldığı görülmüştür. Somut örnekler şu şekildedir.

27 Şubat 2022 tarihli *Heute* yayınında, Rusya’nın Ukrayna’ya savaş açması nedeniyle enerji dönüşümünün hızlandırılacağı bildirilmiştir. Bu, fosil kaynaklara bağımlılığı azaltarak yenilenebilir enerjiye geçişi teşvik etmeyi amaçlamaktadır.⁶

8 Mart 2022 tarihli *Heute* haberinde, yeşil enerji dönüşüm sürecinin hızlandırılması gerektiği konusunda mecliste uzlaşa olduğu aktarılmıştır. SPD’li bir yönetici, yenilenebilir enerjinin “özgürlük” anlamına geldiğini ifade ederek enerjide bağımsızlaşmanın önemini vurgulamıştır.

6 Nisan 2022 tarihli haber programında, savaş nedeniyle artan yenilenebilir enerji ihtiyacı doğrultusunda, Ekonomi ve İklim Koruma Bakanı Robert Habeck’in hazırladığı reform paketinin hükümet tarafından yürürlüğe konduğu belirtilmiştir. Bu paketle, yenilenebilir enerji kuruluşları için izin süreçleri kolaylaştırılacak⁷ ve 2035 yılına kadar enerjinin neredeyse tamamının yenilenebilir kaynaklardan sağlanması hedeflenmiştir.

8 Haziran 2022 tarihli *Heute* haberinde, yenilenebilir enerji sürecinin işleyişine dair rüzgâr enerjisine özel bir uygulama planı paylaşılmıştır. Buna göre, her eyalet toprağının yüzde ikisinin⁸ yenilenebilir enerji için ayrılması amacıyla rüzgâr türbinlerinin mesafe kuralı kaldırılabilir; böylece enerjide bağımsızlaşma desteklenmiştir.⁹

“Yeşil Enerji Dönüşümü” alt temayı destekleyen bir diğer kod olan “Finansal Destek”, yeşil enerjiye geçenlerin maddi olarak destekleneceğine dair verileri kapsamaktadır. Bu kod, konutlardan araçlara kadar uzanan yeşil enerji dönüşümünü teşvik etmek için devletin sunduğu finansal destekleri içermektedir. Örnekler aşağıda verilmiştir.

22 Şubat 2022 tarihli *Heute* programında, beş yaşından büyük evlerin enerji verimliliğini artırmaya yönelik yenileme çalışmalarında devletin finansal destek sağlayacağı bildirilmiştir. Bu, konutlarda yeşil enerji dönüşümünü teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

24 Mart 2022 tarihli haberde, 2023’ten itibaren yeni yapılacak konutların enerji verimliliği standardının yükseltileceği ve 2024’ten itibaren yeni ısıtma sistemlerinin yüzde 65’inin yenilenebilir enerjiden oluşacağı belirtilmiştir. Bu düzenlemeler, konutlardaki yeşil enerji dönüşümüne finansal destek sağlanacağını bir göstergesidir.

13 Aralık 2021 tarihli *Heute* yayınında, elektrikli otomobil satın alanların devlet tarafından maddi olarak destekleneceği aktarılmıştır. Bu teşvik, araçlarda fosil yakıtlardan yeşil enerjiye geçişi hızlandırmayı hedeflemektedir.

11 Mayıs 2022 tarihli haberde, elektrikli otomobil kullananların yıllık 300-400 euro ek prim talep edebileceği ifade edilmiştir. Elektrikli araç sahipleri, havayı iyileştirmeye katkıları nedeniyle aldıkları sertifikayı petrol endüstrisine satabilecek; petrol endüstrisi ise bunu kendi sera gazı emisyonlarından düşebilecektir. Böylece, yeşil enerjiye geçiş finansal açıdan cazip hale getirilmiştir.

“Ülkeler Arası İş Birliği” kodu, Almanya’nın yeşil enerjide diğer devletlerle kurduğu uluslararası iş birliklerini ortaya koymaktadır. Bu kod, yenilenebilir enerji projelerinde teknik bilgi paylaşımı ve ortak enerji hedeflerini destekleyen girişimleri kapsamaktadır. Aşağıda örnekler sunulmuştur.

⁶Bu yayında, Almanya’nın ihraç ettiği toplam doğal gaz oranının yüzde 55’i, kömürün yüzde 50’si ve petrolün yüzde 35’i Rusya’dan olduğu konusu hakkında bilgilendirme yapılmıştır.

⁷Aynı haberde bürokratik ve yasal işlemlerin, yenilenebilir enerji kurulumuna yönelik süreci yavaşlattığı belirtilmektedir. Bu süreci hızlandırmak için izin süreçleri basitleştirilecektir.

⁸15 Haziran 2022 tarihli *Heute* programında, şimdiye kadar Schleswig-Holstein eyaletinin yüzde iki hedefine ulaştığı, Hessen’in ise yüzde 1,9 ile ikinci sırada olduğu bilgisi paylaşılmıştır. 2032 yılına kadar tüm eyaletlerin bu hedefe ulaşması planlanmaktadır.

⁹Haber bilgisi doğrultusunda rüzgâr türbinlerindeki mesafe kuralının genel olarak bu yenilenebilir enerji aracının çoğalmasını zorlaştırdığı bilgisi paylaşılmıştır.

22 Ağustos 2022 tarihli *Heute* haber programında, Başbakan Yardımcısı ve Ekonomi ve İklim Koruma Bakanı Robert Habeck'in açıklamaları yer almıştır. Habeck, Almanya ile Kanada arasında planlanan uzun vadeli bir enerji anlaşması kapsamında, Kanada'nın yeşil hidrojen projesine teknik bilgiyle destek olabileceklerini dile getirmiştir.

31 Ekim 2022 tarihli *Heute* haber yayınında, Kazakistan'ın zengin enerji kaynakları nedeniyle Almanya'nın bu ülkeyle yenilenebilir enerji konusunda daha yakın iş birliği yapmak istediği aktarılmıştır.

5 Aralık 2022 tarihli haberde, Bakan Habeck'in Namibya ziyareti sırasında yaptığı açıklamalar paylaşılmıştır. Habeck, iki ülke iş birliğiyle¹⁰ Namibya'da üretilecek yeşil hidrojenin, Namibya ve komşu ülke Güney Afrika'nın enerji ihtiyacını karşılmasını umduklarını belirtmiş; kalan enerjiyi Almanya'nın almak istediğini eklemiştir. Böylece, Almanya'nın yeşil enerjinin yayılması için teknik bilgisini aktararak uluslararası anlaşmalar yaptığı gözlemlenmiştir.

Dünyaya Karşı Sorumluluk

Sosyal demokrasinin temel hedefi tüm insanların aynı özgürlüğü yaşayabildiği bir toplum oluşturmaktır (Dauderstädt, ve diğerleri, 2015, s. 9). Belirtilen amaç doğrultusunda daha yaşanılabilir bir dünya için bu temayı destekleyen "Dünya Barışına Yönelik Politikalar" ve "Küresel Eşitsizliğe Karşı Mücadele" alt temaları oluşturulmuştur. Bu alt temalar, dünyada yaşanan sorunlara yönelik neoliberal sistemin yetersiz kaldığı noktalarda merkez sol ağırlıklı koalisyon hükümetinin uygulamadaki politik yöntemlerini göstermektedir. Dünyadaki güç mücadelesi, barışa yönelik önemli bir tehdittir. Sosyal demokratik yaklaşım ise bu tehditleri diplomatik zemine çekerek diyalog yoluyla çözmeyi amaçlamaktadır. Renvert ve diğerlerine göre (2017, s. 77), sosyal demokrasinin küresel barış ve kolektif güvenliği teşvik etmeye yönelik üç yapı taşı bulunmaktadır. Bunlar;

Sivil krizlerin önlenmesi ve barışı desteklemek,

Gerginliği azaltmaya yönelik politikalar, silahsızlanma ve silahların yayılmasının önlenmesi

Küresel adalet/eşitlik ve uluslararası kalkınma iş birliği şeklindedir.

Özetle, sosyal demokratik görüşün edindiği bu ideolojik amaç doğrultusunda dünyaya karşı bir sorumluluk bulunmaktadır. Bu temayı destekleyen veriler ise belirlenen alt temalarda yorumlanmıştır.

Dünya Barışına Yönelik Politikalar

Merkez sol ağırlıklı hükümetin göreve başlamasından kısa bir süre sonra Rusya'nın Ukrayna'ya savaş açmasıyla ortaya çıkan küresel gerginlik, dünya barışına yönelik adımların önemini öne çıkarmıştır. SPD'nin Temel Değerler Komisyonu'nda, Alman dış politikasının barış politikasını desteklediği ve ekonomik sisteminin uluslararası iş birliklerine dayandığı ifade edilmiştir (Erlar, Peter Bartels, Misselwitz, Möller, & Wiczorek-Zeul, 2015, s. 15). İncelenen haberler doğrultusunda dünya barışını destekleyen verilerle "Diplomasi Önceliği" kodu oluşturulmuştur. Bu kod, Alman hükümetinin barışçıl girişimlerini kapsayan verileri etiketlemekte olup, sosyal demokrat perspektifle kriz ortamında önceliğin diplomatik görüşmelerle durumu sakinleştirmek olduğunu göstermektedir. Özellikle Rusya-Ukrayna krizinin ilk döneminde, yani savaş öncesi süreçte, Alman hükümetinin iki ülkenin uzlaşması için çaba sarf ettiği gözlemlenmiştir. Örnekler şu şekildedir.

17 Ocak 2022 tarihli *Heute* haber yayınında, Dışişleri Bakanı Annalena Baerbock, Rusya ve Ukrayna arasındaki krizde diplomasi önceliğini vurgulamıştır. Baerbock, iki ülkenin uzlaşmasından yana olduklarını ifade ederek barışçıl bir çözüm arayışını göstermiştir.

19 Ocak 2022 tarihli haberde, Alman hükümetinin krizi barışçıl yollarla çözmek için yoğun çaba sarf ettiği aktarılmıştır. 21 Ocak 2022 tarihli *Heute* programında ise Başbakan Olaf Scholz'un, askeri müdahale olmaması için her şeyin yapılması gerektiği düşüncesi paylaşılmış; Scholz'un diplomatik çözümü sürdürdüğü belirtilmiştir.

13 Şubat 2022 tarihli *Heute* programında, Şansölye Olaf Scholz, Kiev ve Moskova ziyaretleri öncesi iki ülke arasındaki gerginlikten barışçıl bir çıkış için her yöntemi deneyeceklerini açıklamıştır. 15 Şubat 2022 tarihli haberde ise Scholz, Rus lider Vladimir Putin'i ziyaret ederek diyalog vurgusu yapmış; Ukrayna'nın NATO üyeliğinin gündemde olmadığını belirterek gerginliği azaltmaya çalışmıştır.

7 Şubat 2022 tarihli *Heute* haber programında, Dışişleri Bakanı Annalena Baerbock'un Ukrayna'ya ziyareti yer almıştır. Baerbock, gerilimin tırmanmasını önlemek için ellerinden gelen her şeyi yapacaklarına dair kesin bir taahhütte bulunarak diplomasiye olan bağlılıklarını vurgulamıştır.

30 Ocak 2021 tarihli *Heute* yayınında, SPD'nin Ukrayna'ya silah desteği verilmesine karşı mesafeli durduğu belirtilmiştir. SPD Genel Başkanı Lars Klingbeil, silah tedarikinin yanlış bir sinyal vereceğini ifade etmiş; savaşı önlemek için diplomasiyi tercih ettiklerini söylemiştir.

¹⁰Namibya Enerji Bakanı Tom Alweendo, ülkelerinde kaynakların bulunduğu ancak bunların değerlendirilmesi için global partnerlere ihtiyaç duyduklarını söyleyerek Alman hükümetinin de bu konuda iyi bir partner olduğunu ifade etmiştir.

8 Şubat 2022 tarihli *Heute* programında, ABD'nin baskılarına rağmen Almanya'nın Rusya'ya yaptırımları açıkça belirtmekte pasif kaldığı aktarılmıştır. 7 Şubat 2022 yayınında ise ABD'nin Ukrayna'ya yoğun destek sağladığı, ancak Almanya'nın yalnızca 5 bin kask önerdiği belirtilerek bu konudaki isteksizliği ortaya konmuştur.

2 Mart 2022 tarihli *Heute* yayınında, Rusya'nın Ukrayna'ya saldırması üzerine Almanya'nın politikasında değişiklik yaptığı ifade edilmiştir. Ukrayna'ya silah desteği sağlanmış ve Rusya'ya sert yaptırımlar uygulanmış ancak Scholz, İsrail ziyaretinde NATO'nun askeri seçeneği kullanmayacağını vurgulayarak barışçıl duruşu korumuştur.

4 Mart 2022 tarihli haber yayınında, Başbakan Scholz'un Rus Devlet Başkanı Putin ile görüştüğü aktarılmıştır. Scholz, ateşkes talep etmiş; Almanya'nın çatışmanın tarafı olmadığını ve olmayacağını belirtmiştir. 2 Aralık 2022 tarihinde ise Scholz, Putin ile telefon görüşmesi yaparak Rus askerlerinin Ukrayna'dan çekilmesini ve diplomatik çözümü savunmuştur.

14 Mart 2022 tarihli haberde, Başbakan Scholz'un Türkiye ziyaretinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile görüştüğü paylaşılmıştır. Scholz, acil ateşkes konusunda Erdoğan ile aynı görüşte olduklarını ifade ederek barışın sağlanması ve sivililerin korunması için temaslarını sürdürdüğünü göstermiştir.

Küresel Eşitsizliğe Karşı Mücadele

Küresel neoliberal paradigmanın yarattığı eşitsizlik, ülkeler arasında kendini belirgin bir şekilde göstermektedir. Bazı ülkelerde yoğun sermaye birikimi nedeniyle gelişmişlik ve refah seviyesi yüksekken, bazı ülkelerde ise geri kalmışlık nedeniyle yoksulluk ön plandadır. Örnekleme bulunan haberlerden toplanan verilerle, "Küresel Eşitsizliğe Karşı Mücadele" alt temasını destekleyen "Az Gelişmiş Ülkelere Destek" kodu oluşturulmuştur. Bu kod, Almanya'nın yoksul ülkelere gösterdiği dayanışma ve sağladığı destek verilerini işaretlemektedir. İlgili örnekler aşağıda yer almaktadır.

17 Kasım 2022 tarihli *Heute* haberinde, yoksul ülkelerin küresel iklim değişiminin yol açtığı zarardan dolayı finansal destek talep ettiği aktarılmıştır. Dışişleri Bakanı Annalena Baerbock, Mısır'daki BM İklim Değişikliği Konferansı'nda yaptığı konuşmada, Avrupa ve Kuzey Amerika'nın fosil yakıtlarla elde ettikleri refah nedeniyle geçmişte iklime zarar verdiğini kabul etmiş ancak gelecekteki iklim hasarından bugünün büyük devletlerini (örneğin, Çin'i) sorumlu tutmuştur. Konferansta Almanya'ya, iklim krizine karşı en savunmasız ülkelerin ihtiyaçlarını karşılayacak bir anlaşma sağlama görevi verilmiş; bu, Alman hükümetinin az gelişmiş ülkelerle yakın temasından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir.

18 Aralık 2022 tarihli *Heute* yayınında, Çevre Bakanı Steffi Lemke'nin, Alman hükümetinin küresel doğa koruması için 1,5 milyar euro sunduğu belirtilmiştir. Lemke, bu katkıyla dünyanın diğer bölgelerine dayanışma gösterdiklerini ifade etmiş; böylece az gelişmiş ülkelere destek sağlandığı anlaşılmıştır.

7 Haziran 2022 tarihli *Heute* yayınında, Başbakan Yardımcısı Robert Habeck'in, Filistin Yönetimi Başbakanı Muhammed İştıyye ile Batı Şeria'da bir araya geldiği aktarılmıştır. Habeck, İsrail'in askeri operasyonu sırasında öldürülen gazeteci Şirin Ebu Akile olayının aydınlatılmasını talep etmiş; İştıyye ise Filistinliler için uluslararası koruma isteyerek Almanya'ya maddi destekleri için teşekkür etmiştir. Bu, Alman hükümetinin, İsrail'in hukuksuz girişimlerine karşı Filistin'i kısmen desteklediğini göstermektedir.

31 Ekim 2022 tarihli *Heute* haberinde, Dışişleri Bakanı Annalena Baerbock'un, feminist politikalar izleme taahhüdüne uygun olarak ziyaret ettiği ülkelerde kadınlarla buluştuğu belirtilmiştir. Örneğin, Kazakistan'da kadın çevre bakan yardımcısı ile bir araya gelerek toplumsal cinsiyet eşitliği mesajlarını iletmiş; böylece az gelişmiş ülkelerdeki kadın haklarına yönelik adımlar attığı gözlemlenmiştir.

Sonuç

Bu çalışmada "Neoliberalizmin sürdürülebilirliği açısından belirginleşen kriz noktalarına hangi sosyal demokrat değerler veya politikalar entegre edilebilir?" konulu araştırma sorusu cevaplanmaya çalışılmıştır. Nitel içerik analizi yöntemiyle, merkez sol ağırlıklı koalisyon hükümetinin resmi olarak göreve başladığı tarih olan 8 Aralık 2021'den 31 Aralık 2022 tarihi arasında *ZDF Heute*'nin toplam 386 yayını incelenmiştir. Sosyal demokrasinin güncel yaklaşımıyla oluşturulan temalar, tümdengelim yöntemiyle belirlenmiştir. Temalar aynı zamanda neoliberal sistemin hasarlı alanlarını da kapsamaktadır.

Bu doğrultuda, "Kapsayıcı Sosyal Devlet", "Sürdürülebilirlik" ve "Dünyaya Karşı Sorumluluk" temalarında ortaya çıkan bulgular değerlendirilerek önerilere yer verilmiştir. "Kapsayıcı Sosyal Devlet" teması altında ortaya çıkan bulgular, toplumsal farklılıkların entegrasyonuna ve yabancılara tanınan haklara yönelik önemli adımları ortaya koymaktadır. "Toplumsal Farklılıkların Adaptasyonu" alt teması, farklı dinlere ve azınlıklara yönelik saygı, dayanışma ve eşitlikçi bir yaklaşımı vurgulamaktadır. Mevcut neoliberal sistemde dinler arası çatışmalar yaşanmakta ve bu durum, toplumlar arasında veya toplum içinde kutuplaşmalara yol açmaktadır. Ayrıca günümüzde giderek yaygınlaşan otoriter rejimler,

farklı inanç kimliklerine veya azınlıklara karşı haksız ve hukuksuz girişimlerde bulunabilmektedir. Bu çalışmada ise bu tür çatışmaların önüne geçmeye yönelik bulgular sunulmaktadır. Örneğin, Alman hükümeti, Müslümanlara yönelik saldırılarda dayanışma sergilemiş ve Yahudi toplumunun tarihsel acılarına ortak olmuştur. Böylece devlet yönetimi, sosyal demokrasinin gerektirdiği eşitlikçi bir tutum sergileyerek toplumsal aidiyeti güçlendirmiş ve kutuplaşmaya karşı önlem almıştır. Bunun dışında ülkeye göç eden bireylere, örneğin Rusya'nın saldırısından kaçan Ukraynalılara, çeşitli kolaylıklar sağlanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda mültecilerin ülkeye sağlıklı bir şekilde entegre olmaları için pek çok hak tanınmıştır. Neticede sağlıklı entegrasyon süreci, sonrasında yaşanabilecek sistem karşıtı radikalleşmelere karşı önemlidir. Ancak burada sorgulanması gereken, Afrika veya Orta Doğu toplumlarından gelen bireylere aynı eşitlikçi konuksever yaklaşımın gösterilip gösterilmediğidir. Zira sosyal demokratik ideoloji, insanlar arasında ayırım yapılmasına karşı durmaktadır. Bu yüzden tüm insanlara karşı aynı hassasiyet gösterilmesi gerekmektedir.

Bir başka alt tema olan "Aşırı Sağın İşlevsizleştirilmesi", günümüzde giderek güçlenen radikal sağ akıma veya örgütlere karşı geliştirilen yöntemleri kapsamaktadır. Çalışmadaki bulgular, aşırı sağa karşı mücadeledeki kararlılığı ön plana çıkarmıştır. Bunlara karşı kararlı bir mücadele sergilenmemesi durumunda, demokratik kurumlar ve sistem ciddi zarar görebilir. Fakat teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte örneğin nefret söylemleri ve komplo teorilerini yayan sosyal medya araçlarına karşı mücadelenin yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. İnsanların algılarına etki eden bu araçlara karşı kararlılığın daha etkin bir şekilde yansıtılması gerekmektedir.

Bir diğer alt tema olan "Emeğin Değeri ve Sosyal Güvenceler", neoliberal sistemin güvencesizleştirmeye çalıştığı işçilerin korunmasına yönelik bulgulara yer vermektedir. Örneğin işsiz kalan işçilere, merkez sol ağırlıklı hükümet tarafından sosyal güvence sağlanmış ve istihdam oluşturmaya yönelik adımlar atılmıştır. Ayrıca düşük enflasyonlu bir ülkede genel olarak maaş iyileştirmelerine yönelik kararlar alınmış, bu da sosyal demokrasinin emeğe verdiği değeri yansıtmaktadır. Emeğe verilen değer ve sosyal güvence, toplumsal dengenin korunması ve çatışmaların önüne geçilmesi açısından kritik bir öneme sahiptir.

Çalışmanın ikinci teması olan "Sürdürülebilirlik", "İklim Koruma" ve "Yeşil Enerji Dönüşümü" alt temalarını kapsamaktadır. Sosyal demokratların güncel programlarında yer alan sürdürülebilirlik, insanca yaşanabilir bir gelecek için kritik bir öneme sahiptir. Yaşadığımız dönemde mevcut neoliberal sistemin ihmal ettiği ve gittikçe önemi artan sürdürülebilirliğin sosyal demokratlar tarafından benimsendiği literatür taramasında ortaya konulmuştu. SPD bu konuda koalisyon partneri Yeşiller ile birlikte iklimi korumaya yönelik bir dizi adım atmıştır.

"İklim Koruma" alt temasında elde edilen bulgular arasında politikacıların örnek davranışları yer almaktadır. Onların iklim hassasiyetini göz önünde bulundurarak makam araçları yerine bisikletle veya toplu ulaşım araçlarıyla görev yerlerine gitmeleri, bu konunun ne kadar ciddiye alındığını göstermektedir. Zira iletişim araçlarının yaygın olduğu bir dönemde, politikacıların davranışları toplum tarafından yakından takip edilmekte ve farkındalık oluşturmaktadır. Bu alt tema çerçevesinde bir diğer bulgu ise teşviiktir. İnsanların, çevre kirliliğini en aza indirmeye yönelik toplu ulaşım araçlarını tercih etmeleri için maddi kolaylık sağlanması önemli bir bulgu olarak öne çıkmıştır. Araştırma materyalinde, tüm ülkede geçerli aylık toplu ulaşım biletlerinin önce 9 euro, ardından 49 euro olarak güncellendiği belirtilmektedir. 9 euroluk bilet, tüm gelir seviyeleri için erişilebilir olup toplu ulaşımı teşvik ederken, 49 euroluk biletin fiyatı açısından iyileştirilmesi gerektiği değerlendirilebilir. Yine de uygun fiyatlı ulusal alanda geçerli biletler, fosil yakıtlı araç kullanımını azaltarak iklim korunmasına katkı sağlamaktadır. Bireysel ulaşım ise elektrikli otomobillerin teşvikine yönelik ek prim uygulaması bulunmaktadır. Kullanıcılar, havayı iyileştirmeye katkıları sayesinde aldıkları sertifikaları petrol endüstrisine satma imkanına sahip olmakta, bu da elektrikli otomobil kullanımını önemli bir teşvik olarak öne çıkarmaktadır. Bu alt temanın bir diğer bulgusu, ülkeler arası iş birliğidir. Mevcut sistemde devletler kendi menfaatlerini önceleyerek çevre kirliliği konusunda birbirini suçlamaktadır. Ancak sosyal demokratik perspektif, ülkeler arası dayanışmayı ön plana çıkarmaktadır. Bu bağlamda, refah seviyesini koruyup geliştirerek yaşanabilir bir gelecek için birlikte hareket etmeyi amaçlayan Başbakan Olaf Scholz'un "iklim kulübü" önerisi önemlidir.

"Yeşil Enerji Dönüşümü" alt temasında elde edilen bulgular arasında enerjide bağımsızlaşma yer almaktadır. Fosil yakıtların çevreye verdiği zararın yanı sıra Rusya gibi otokratik ülkelere olan enerji bağımlılığı, neoliberal sistemin demokratik yapısına zarar vermektedir. Araştırma materyalinde, Alman merkez sol ağırlıklı hükümetin enerjide bağımsızlaşma için yenilenebilir enerji çalışmalarını hızlandırdığı ve bunların kurulumunda izin süreçlerini kolaylaştırdığı gözlemlenmiştir. Neoliberal sistemde, yeraltı kaynaklarınca zengin otokratik ülkelerin güçlenmesi, küresel ticareti etkileyebileceğinden, demokratik işleyişi korumak ve güçlendirmek için yenilenebilir enerjinin yaygınlaşması kritik bir öneme sahiptir. Ancak yenilenebilir enerjiye geçiş için devletin finansal desteği gerekmektedir. Araştırılan haberlerde, yenilenebilir enerjiye geçenlerin maddi olarak destekleneceği belirtilmiştir. Bu tür destekler yeşil enerjiye geçişi hızlandırabilmektedir. Ayrıca ülkeler arası iş birliği, yeşil enerjinin küresel yaygınlaşmasında önemli bir etkidir. Yenilenebilir enerji konusunda teknik bilgisi yüksek olan gelişmiş ülkeler, güneş ve rüzgâr gibi enerji potansiyeli bulunan

yoksul veya gelişmekte olan ülkelere destek sağlayabilir. Araştırma materyalinde, Almanya'nın bu ülkelere teknik destek sunmaya hazır olduğu ve karşılığında fazla enerjiyi satın almak istediği gösterilmiştir. Bu tür çalışmalar veya projeler, küresel düzeyde yeşil enerji dönüşümünü hızlandırırken, neoliberal sistemin otokratik düzenlere kayışına karşı önleyici bir hamle olarak değerlendirilebilir.

“Dünyaya Karşı Sorumluluk” teması kapsamında “Dünya Barışına Yönelik Politikalar” ve “Küresel Eşitsizliğe Karşı Mücadele” alt temaları bulunmaktadır. “Dünya Barışına Yönelik Politikalar” alt temasında diplomasi önceliği bulgusu ön plana çıkmıştır. Dünyada yaşanan bölgesel savaşlar sistemin kırılma potansiyelini belirginleştiren bir diğer kriz alanıdır. Küresel sermaye akışını engelleme potansiyeli bulunduran savaşların büyümesini ve yayılmasını önlemek amacıyla haberlerde merkez sol ağırlıklı koalisyon hükümetinin diplomatik girişimleri ön plana çıkmıştır. Çok boyutlu küresel sistemde Amerikan'ın baskılarına rağmen Avrupa Birliği'nin öncü ülkesi Almanya, Rusya-Ukrayna gerginliğini azaltmak ve savaş başladıktan sonra da bunu bitirmek adına Ruslarla diplomatik ilişkilerini sıcak tutmaya çalışmıştır. Bu da dünyada yaşanan bölgesel gerginliklerde sağ popülistlerin veya radikallerin krizleri büyüten yaklaşımlarından ziyade çatışmayı dindirmek adına sosyal demokratik politikalara uygun bir yöntemdir. Küresel serbest ticaretin işleyişine öncelik veren neoliberal sistemin sürdürülebilirliği açısından savaşları engellemek veya durdurmak için diplomatik girişimler kritik bir öneme sahiptir.

Bir diğer alt tema olan “Küresel Eşitsizliğe Karşı Mücadele”de, Alman merkez sol ağırlıklı hükümetin az gelişmiş ülkelere sağladığı destekler öne çıkmaktadır. Küresel eşitsizlik, artık sistem tarafından tolere edilebilir bir konumda değildir. Bu durum, bölgesel krizlerle birlikte göçlere de yol açmaktadır. Örneğin Alman hükümeti, iklim krizinden dolayı varlık tehlikesi yaşayan ülkelere maddi destek sağlama girişimlerinde bulunmaktadır. Neoliberal düzenin büyük ölçüde ihmal ettiği bu ülkelerin halklarının refah seviyesinde böylece biraz olsun iyileşme sağlanabilir. Bunun dışında İsrail'in Filistin'e yönelik agresyonu karşısında Almanya, kısmen de olsa hukuksuzluğa karşı Filistin'e destek vermektedir. Bu tavır hem bölgedeki krizi durdurmak hem de Avrupa'daki Müslüman toplumunun aidiyet duygusunun kopmasını önlemek açısından değerlidir. Ancak Alman devletinin bu konuda daha fazla çaba göstermesi gerekmektedir. Zira Filistin'deki haksızlıklara karşı Batı demokrasisinin pratikte yetersiz kaldığını gören Avrupa'daki veya Almanya'daki Müslümanlar, cihatçı radikal örgütlenmelere sempati duyabilir. Bu örgütlerin güçlenmesi, göç alan ülkelerdeki aşırı sağın propaganda alanını genişletmekte ve liberal düzene zarar vermektedir. Bu bağlamda neoliberal sistemin devamlılığı açısından kutuplaşmaları ve radikalizmi azaltmaya yönelik uluslararası politikalarda ülkeler arası eşit tutumun güçlendirilmesi ve hukukun merkeze alınması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- AĞIRDİR, B. (2024). Kutuplaşma yeni bir paradigmaya dönüşüyor. *Oksijen*, 23. 2 9, 2024 tarihinde alındı
- ARD. (2025). *70 Jahre ARD*. ARD: <https://historische-kommission.ard.de/70-jahre-ard/> adresinden alındı
- ATAMAN, F. (2018, 3 17). *Der Islam gehört zur AfD*. Spiegel : <https://www.spiegel.de/kultur/gesellschaft/der-islam-gehört-natuerlich-zu-deutschland-sagt-ferda-ataman-a-1198617.html> adresinden alındı
- BARTEL, H. (1970). *Marxismus und deutsche Arbeiterbewegung*. Berlin: Dietz.
- BAUDRILLARD, J. (2011). *Simülakrlar ve Simülasyon*. (O. Adanır, Çev.) Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- BAUDRILLARD, J. (2016). *Simgesel değiş tokuş ve ölüm* (4 b.). (O. Adanır, Çev.) İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- BİLA, F. (2020). *CHP nasıl iktidar olur?* İstanbul: Doğan Kitap.
- BİRLEŞMİŞ MİLLETLER. (2024). *Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları*. Birleşmiş Milletler: <https://turkiye.un.org/tr/sdgs> adresinden alındı
- BRAND, U. (2011). *Post-Neoliberalismus*. VSA Verlag.
- BRAUN, V., & CLARKE, V. (2019). Psikolojide Tematik Analizin Kullanımı. *7(2)*, 873-898. (S. N. Şad, N. Özer, & A. Atli, Çev.)
- BREUNIG, C., HANDEL, M., & KESSLER, B. (2020). Massenkommunikation 2020: Nutzungsmotive und Leistungsbewertungen der Medien. *Media Perspektiven*(12), 602-625.
- Bundeszentrale für politische Bildung. (2025). *Gründung des ZDF Ein Einblick in die Gründungsphase*. Bundeszentrale für politische Bildung: https://www.bpb.de/medien/146833/GuS_10_ZDF_Gruendung.pdf adresinden alındı
- BUTTERWEGGE, C. (2018, 4 4). *Soziale Spaltung und Rechtspopulismus*. Kontext: Wochenzeitung: https://www.kontextwochenzeitung.de/gesellschaft/366/soziale-spaltung-und-rechtspopulismus-5006.html?utm_source= adresinden alındı
- CEM, İ. (1998). *Sosyal demokrasi ya da demokratik sosyalizm nedir, ne değildir?* İstanbul: Can Yayınları .
- CHOMSKY, N., & POLLIN, R. (2020). *İklim krizi ve küresel yeşil yeni düzen*. (O. Orhangazi, Çev.) Ankara: Ütopya Yayınevi.

- ÇAPLI, B. (2001). *Televizyon ve siyasal sistem* (2 b.). İstanbul: İmge Kitabevi.
- ÇIĞ, Ü. (2011). George Gerbner. G. Batuş, F. Alver, B. Arık, B. Çoban, & Ü. Çığ İçinde, *Kadife Karanlık 2* (s. 11-84). İstanbul: Su Yayınları.
- DAHM, J., GREBING, H., KRELL, C., RESCHKE, M., & WOYKE, M. (2013). *Geschichte der Sozialen Demokratie*. Bonn: Friedrich-Ebert-Stiftung.
- Das ist die ARD.* (2025). ARD: <https://www.ard.de/die-ard/organisation-der-ard/Das-ist-die-ARD-100/> adresinden alındı
- DAUDERSTÄDT, M., DAHM, J., HARTMANN, T., HENKES, C., KRELL, C., PFALLER, A., & WIESE, I. (2015). *Globalisierung und Soziale Demokratie*. Bonn: Friedrich-Ebert-Stiftung.
- DIETZEL, H. (1999). Über den dritten Weg zur neuen Mitte? Eine Zäsur in der Entwicklung der SPD. *Utopie kreativ*, 36-44.
- DOWE, D. (2007). *Von der Arbeiterpartei zur Volkspartei Programmentwicklung der deutschen Sozialdemokratie seit dem 19. Jahrhundert*. Bonn: Friedrich Ebert Stiftung.
- DURSUN, Ç. (2004). Haberde "gerçekliğin inşa edilmesi" ne demektir? Ç. Dursun içinde, *Haber hakikat ve iktidar ilişkisi* (s. 37-66). Ankara: Elips Kitap.
- ERLER, G., P. BARTELS, H., MİSSELWITZ, H., MÖLLER, A., & WIECZOREK-ZEUL, H. (2015). *Diskussionspapier der SPD-Grundwertekommission-Frieden, Demokratie, Entwicklung, Europa – Wegekarten aus dem aktuellen Krisenmodus der Weltpolitik*. Berlin: SPD.
- FABER, D. (2006). Neoliberalismus, Globalisierung und der Kampf um „Ökologische Gerechtigkeit“. *PROKLA. Zeitschrift für Kritische Sozialwissenschaft*, 36(143), 239-263.
- FAULENBACH, B. (2012). *Geschichte der SPD*. C.H. Beck.
- FEJTÖ, F. (1989). *Her şeye rağmen sosyal demokrasi*. (T. Güneş, & N. Güneş, Çev.) Ankara: Verso Yayıncılık.
- FRIEDRICH, A. (2012). *Die SPD am Ende des sozialdemokratischen Zeitalters?* München: Geschwister-Scholl-Institut für Politikwissenschaft.
- GABRIEL, S. (2011, 19). "Dem Fortschritt wieder eine Richtung geben". Frankfurter Allgemeine Zeitung: <https://www.faz.net/aktuell/politik/inland/sigmar-gabriel-dem-fortschritt-wieder-eine-richtung-geben-1575362.html> adresinden alındı
- GESANG, B. (2014). *Kann Demokratie Nachhaltigkeit?* Wiesbaden: Springer.
- GIDDENS, A. (2000). *Üçüncü yol*. (M. Özay, Çev.) İstanbul: Birey Yayıncılık.
- GÖKÇE, O. (2019). *Klasik ve nitel içerik analizi*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- GREBING, H. (1987). *Arbeiterbewegung Sozialer Protest und kollektive Interessenvertretung bis 1914*. München: Deutscher Taschenbuch Verlag.
- HAGER, F. (2022). *Media Perspektiven Basisdaten*. ARD.
- HALL, S. (2017). Giriş & Temsil işi. S. Hall içinde, *Temsil. Kültürel Temsiller ve Anlamlandırma Uygulamaları* (s. 7-98). İstanbul : Pinhan Yayıncılık.
- HERMAN, E. S., & CHOMSKY, N. (2017). *Rızanın imalatı* (2 b.). (E. Abadoğlu, Çev.) İstanbul: BGST Yayınları.
- JANSEN, A., & RUBERTO, R. (1997). *Mediale Konstruktion politischer Realitiit*. Wiesbaden: Springer.
- JARREN, O. (1998). Medien, Mediensystem und politische Öffentlichkeit im Wandel. U. Sarcinelli içinde, *Politikvermittlung und Demokratie in der Mediengesellschaft* (s. 74-96). Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung.
- KAHRAMAN, H. B. (2002). *Sosyal demokrasi düşüncesi ve Türkiye pratiği*. İstanbul : SODEV.
- KIŞLALI, A. (2018). *Siyasal Sistemler*. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.
- KRELL, C., & MÖRSCHER, T. (2015). *Werte und Politik*. Wiesbaden: Springer VS.
- KUCKARTZ, U., & RÄDIKER, S. (2022). *Qualitative Inhaltsanalyse. Methoden, Praxis, Computerunterstützung* (5 b.). Weinheim: Beltz Juventa.
- LAUGHEY, D. (2010). *Medya çalışmaları*. (A. Toprak, Çev.) İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- LEMKE, M., & HERMEIER, P. (2006). *Soziale Gerechtigkeit?* Göttingen: Cuvillier Verlag.
- LUHMANN, N. (2017). *Die Realität der Massenmedien* (5 b.). Wiesbaden: Springer.
- LUNA, V. (2015). From neoliberalism to possible alternatives. *Economía Informa*(395), 35-49.
- MAYRING, P. (2010). *Qualitative Inhaltsanalyse*. Weinheim und Basel: Beltz Verlag.
- MERKUR. (2024). *ZDF: Geschichte und Programm des öffentlich-rechtlichen Senders*. ZDF: <https://www.merkur.de/welt/zdf-geschichte-programm-marktanteil-alle-infos-zum-oeffentlich-rechtlichen-tv-sender-91391392.html> adresinden alındı

- MUSK, E. (2024). X. X: <https://x.com/elonmusk/status/1869986946031988780> adresinden alındı
- NECKEL, S., DEGENS, P., & LENZ, S. (2022). Kapitalismus und Nachhaltigkeit. S. Neckel, P. Degens, & S. Lenz içinde, *Kapitalismus und Nachhaltigkeit* (s. 7-20). Frankfurt: Campus Verlag.
- OXFAM. (2022). *Eşitsizlik öldürür*. Oxford: Oxfam International.
- PARSA, S. (1993). *Televizyon haberciliği ve kuramları*. İzmir: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- PFETSCH, B. (1994). Politische Fernsehwelten: Die Politikberichterstattung in privaten und öffentlichrechtlichen Sendern. O. Jarren içinde, *Politische Kommunikation in Hörfunk und Fernsehen* (s. 111-122). Opladen: Leske + Budrich.
- PLAKE, K. (2004). *Handbuch Fernsehforschung*. Wiesbaden: Springer.
- POSTERT, A. (2022). Zwischen Fanatismus und Fatalismus. *Spiegel Geschichte*, 95-101.
- PTAK, R. (2008). Grundlagen des Neoliberalismus. C. Butterwegge, B. Lösch, & R. Ptak içinde, *Kritik des Neoliberalismus* (s. 13-86). VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- RADTKE, F. O. (1996). Fremde und Allzufremde - Prozesse der Ethnisierung gesellschaftlicher Konflikte. *Friedrich Ebert Stiftung*, 7-17.
- RENVERT, N., Herkendell, M., Dahm, J., Hartmann, T., Müller-Hennig, M., Schulze, B., . . . Wiese, I. (2017). *Frieden, Sicherheit und Soziale Demokratie*. Friedrich-Ebert-Stiftung.
- ROVAN, J. (1980). *Geschichte der Deutschen Sozialdemokratie*. Frankfurt: Fischer Taschenbuch Verlag.
- SARCINELLI, U. (1989). Mediatisierung und Wertewandel: Politik zwischen Entscheidungsprozeß. F. Böckelmann içinde, *Medienmacht und Politik. Mediatisierte Politik und politischer Wertewandel* (s. 165-174). Berlin: Spiess.
- SARITAŞ, İ. (2004). Alman sosyal demokrasisi ve yeni merkez. *Liberal Düşünce*(36), 227-242.
- SCHLÄGER, C., GÜTTLER, M., & ENGELS, J. N. (2021). *Analyse zur Bundestagswahl 2021: Eine historische Bundestagswahl mit einem roten Comeback*. Berlin: Friedrich-Ebert-Stiftung.
- SMITH, N. (2008). Neo-liberalism: Dominant but dead. *Focaal—European Journal of Anthropology*(51), 155–157.
- SONTHEIMER, M. (2014). Blutiger Beginn. *Spiegel Geschichte*, 28-33.
- SPD. (2007). *Hamburger Programm Das Grundsatzprogramm der SPD*. Berlin: SPD-Parteivorstand.
- SPD. (2021). *Das Zukunftsprogramm der SPD*. Berlin: SPD.
- SPD, Bündnis 90/Die Grünen, FDP. (2021). *Mehr Fortschritt Wagen*. Berlin: SPD, Bündnis 90/Die Grünen, FDP.
- STATISTA . (2024). *Anzahl der Ausländer in Deutschland nach Herkunftsland von 2020 bis 2022*. Statista: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/1221/umfrage/anzahl-der-auslaender-in-deutschland-nach-herkunftsland/> adresinden alındı
- TAYLAN, Ö., & ÇİÇEK, A. (2023). Covid-19 pandemisi: Neoliberalizmin düşüşü ve ulus devletin yükselişi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*(65), 1-6.
- WANKE, C. (2013). *Die Darstellung Afghanistans in den Hauptnachrichtensendungen*. Wiesbaden: Springer .
- YÜCEER BERKER, D., & YILDIRIM, C. (2023). Kaptan Fantastik (2016): Kapitalizm Kiskacında Başka Bir Hayat Mümkün mü? *SineFilozofi Dergisi*, 8(15), 31-51.
- ZDF. (2020). *ZDF-Staatsvertrag*. Almanya: ZDF.

Summary

It is observed that the global neoliberal governance model is no longer functional. Problems such as income inequality, the rise of radicalism, waves of migration caused by regional wars, the climate crisis reducing the quality of life, etc. show that the system needs to be corrected. Social democracy, a product of modern capitalism, contains policies aimed at improving this system. The social democratic movement, which experienced its golden age after the Second World War, ensured that large masses benefited from welfare in harmony with the Keynesian economic model. However, the fact that the governments in the US and the UK caused the neoliberal paradigm to spread globally since the 1980s forced social democracy, which was incompatible with the conditions of the new era, to reshape itself accordingly. The neoliberal understanding, which advocates a free market economy, has shaped the traditional role of the state towards strengthening private capital and opening its field of operation. Accordingly, it has increased inequalities within and between societies, with a general decrease in the welfare level of societies. Since material gain is at the center of the system, human needs and the climate problem have been trivialized. Due to these problems, it is imperative that the system must be renewed. The aim of this study is to propose social democratic solutions to the problems of neoliberalism in terms of its continuity. Since Germany is historically considered as the origin of social

democracy and the locomotive of the European Union, the policies of the coalition government headed by the SPD are read and suggestions are presented in terms of the continuity of neoliberalism. In this context, the policies of the coalition government are analyzed through the German public service broadcaster ZDF channel. It was decided that qualitative content analysis was the most appropriate method to answer the research question "Which social democratic values or policies can be integrated into the crisis points that have become evident for the continuation of neoliberalism?" Accordingly, a total of 386 broadcasts (approximately 7500 minutes) of ZDF Heute were analyzed between December 8, 2021, when the coalition government headed by the SPD officially took office, and December 31, 2022. The themes were identified deductively through the contemporary approach of social democracy. The themes also cover the damaged areas of the neoliberal system. When the findings were evaluated within the scope of the research question, some results were obtained. For example, financial support offered to low-income people in difficult times against inequalities in society, fighting against global capital that seeks to devalue labor, or investing in sustainable energy technology in poor countries can strengthen people's sense of solidarity and contribute positively to welfare. This also narrows the room for maneuver for the rising radical right. Another consideration is to keep diplomatic channels open at all times to prevent the spread of regional wars. Despite Russia's aggression against Ukraine, developing peaceful solutions is important for world peace. In the face of the climate crisis, encouraging investment in green energy and the seriousness with which political figures take this issue into practice will yield positive results. These will also contribute to stemming the tide of migration.